

คู่มือแนวทางปฏิบัติ

และมาตรการรักษาความปลอดภัย

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนมัธยมวานรนิวาสเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนทุกคนในสถานศึกษาในด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ เช่น อุบัติเหตุจากอาคารเรียน อาคารประกอบ อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ การเดินทางไป – กลับ การพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การร่วมกิจกรรมสำคัญ อุบัติภัย เช่น อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ธรณีพิบัติภัย และปัญหาทางสังคม เช่น การล่องละเมิดทางร่างกายและจิตใจ สารเสพติด การทะเลาะวิวาท การถูกล่อลวง การลักพา สื่อบริการออนไลน์ อบายมุข ด้านสุขภาพอนามัยนักเรียน ด้านสัตว์มีพิษ และด้านผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบ และเพื่อวางแผนจัดระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ให้เกิดความสำเร็จ สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

สารบัญ

ส่วนที่ ๑	บทนำ	๔
ส่วนที่๒	แนวนโยบายและการวางแผน รักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา	๖
ส่วนที่๓	มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ อุบัติภัย และปัญหาทางสังคม	๙
	มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ	๙
	อุบัติเหตุจากอาคารเรียน อาคารประกอบ -	๙
	อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา -	๑๓
	อุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา -	๑๖
	-อุบัติเหตุจากเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ	๑๖
	อุบัติเหตุจากการเดินทาง ไป-กลับ ระหว่างบ้านและสถานศึกษา -	๑๘
	อุบัติเหตุจากการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานศึกษา -	๒๑
	อุบัติเหตุจากการนำนักเรียนร่วมกิจกรรมสำคัญ -	๒๒
	มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ	๒๕
	มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม	๓๔
	มาตรการรักษาความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของนักเรียน	๔๔
	มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและแมลงมีพิษ	๕๕
	มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบ	๕๖
ส่วนที่ ๔	การควบคุม กำกับ ติดตาม และรายงาน	๕๗
	แผนฉุกเฉินสำหรับสถานศึกษา -	๕๗
	แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน -	๖๙
	- แบบสรุปประเมินผลการปฏิบัติงาน	๗๒
	แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน -	๗๓
	แนวทางการให้ระดับคุณภาพ -	๗๕
ส่วนที่ ๕	ภาคผนวก	๗๖

ส่วนที่ ๑

บทนำ

ปัญหาสถานการณ์เด็กและเยาวชนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ได้รับผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนไทยในหลายรูปแบบ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านทัศนคติและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน มีค่านิยมแบบบริโภคนิยมอย่างฟุ่มเฟือย การห่างเหินจากศาสนา การทะเลาะวิวาท ตัดยาเสพติด การเสพยาเสพติด อนาคต การเล่นเกม รวมทั้งการจมน้ำเสียชีวิต และการประสูติเหตุจากการเดินทางของเด็กและเยาวชน ฯลฯ และอีกปัญหาหนึ่งที่มีแนวโน้มรุนแรงและหนักมากจนน่าวิตกคือ การแพร่ระบาดของสื่อที่ไม่เหมาะสมหรือสื่อลามกอนาจาร จนทำให้เด็กและเยาวชนไทยซึ่งขาดภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่ออยู่แล้ว มีการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และนำไปสู่ปัญหาต่างๆ

สภาพปัญหาทางเพศของเด็กวัยรุ่นและวัยรุ่นในปัจจุบันค่อนข้างรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และปราศจากการป้องกันซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพเกิดการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ส่งผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีความพร้อมที่ต้องดูแลตนเองและบุตร ต้องการทางออกด้วยการทำแท้ง และทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา อาทิ เสียนอนาคที่ดีในชีวิตทั้งฝ่ายชายและหญิง ปัญหาครอบครัวแตกแยกและการทอดทิ้งลูกให้เป็นลูกกำพร้า ซึ่งเด็กที่ถูกทอดทิ้งเหล่านั้น มีความเปราะบางทางสภาพจิตใจและกลายเป็นปัญหาเรื้อรังของสังคม

ในปี ๒๕๕๑ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้สำรวจภาวะสุขภาพนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ ในประเทศไทย พบว่า นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ ๖.๑ มีเพศสัมพันธ์ก่อนอายุ ๑๓ ปี ร้อยละ ๔.๕ และเคยมีเพศสัมพันธ์กับบุคคล ๒ คน หรือมากกว่า ร้อยละ ๕.๕ ในช่วง ๑๒ เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ ๑๑.๐ ในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด มีการใช้ถุงยางอนามัยร้อยละ ๖๐.๔ และมีการใช้ถุงยางเป็นประจำร้อยละ ๓๘.๔ ในปีเดียวกันนี้สำนัก ระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข มีการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มนักเรียนชาย-หญิงมัธยมศึกษาปีที่

๒ มัธยมศึกษาปีที่ ๕ และอาชีวศึกษา พบว่าสัดส่วนของนักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นพบร้อยละ ๓ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ ๑๕-๒๔ และนักเรียนอาชีวศึกษา ร้อยละ ๓๗-๔๓ อัตราการใช้ถุงยางอนามัยค่อนข้างต่ำ และความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ยังน้อย

จากการศึกษาวิจัยของศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี รายงานว่า การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่สูงเป็นอันดับหนึ่ง ประเทศไทยมีเด็กเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงกว่าประเทศพัฒนา ๕-๑๕ เท่า การเสียชีวิตจากการจมน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๑ เฉลี่ย ๑,๔๓๑ รายต่อปี หรือวันละ ๔ คน โดยกลุ่มอายุ ๑๐-๑๔ ปี มีอัตราการเสียชีวิต ๕.๒๗ คนต่อ ๑๐๐,๐๐๐ คน หรือร้อยละ ๒๔.๖ ของการตายจากการบาดเจ็บ ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า ๑๐ ปี มีประมาณ ๑๒ คน ต่อ ๑๐๐,๐๐๐ คน ช่วงเดือนเมษายนของทุกปีเป็นช่วงที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุดเฉลี่ย ๓๕๙ คน เป็นการจมน้ำในแหล่งน้ำใกล้บ้าน สาเหตุจากการจมน้ำพบว่ากว่าร้อยละ ๘๐ ของเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี หรือประมาณ ๑๑ ล้านคน วัยน้ำไม่เป็น เด็กชายมีโอกาสเสียชีวิตจากการจมน้ำมากกว่าหญิง ๑.๘ เท่า ในแต่ละช่วงอายุมีสัดส่วน

ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะช่วงอายุ ๑๐-๑๒ ปี พบว่าอัตราการเสียชีวิตในเด็กหญิงสูงกว่าชาย ในกลุ่มเด็กโต มักเกิดจากความประมาทในการว่ายน้ำเล่น ช่วยคนตกน้ำ หรือการเดินทางทางน้ำ และพบว่าบางกรณีมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย

จากข้อมูลโครงการ Child Watch ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ พบว่ามีเด็กถึงร้อยละ ๑๔ ที่ต้องถูกทิ้งให้อยู่บ้านคนเดียวหลังเลิกเรียน ในประเด็นนี้พบว่าหลายพื้นที่ของประเทศเด็กและเยาวชนถูกทิ้งให้อยู่บ้านโดยลำพังหรืออยู่กับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการอยู่อาศัยของเด็ก ซึ่งพบว่าเด็กไทยมีจำนวนมากกว่าร้อยละ ๓๕ ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนต้องตกอยู่ในภาวะเสี่ยงขาดความรัก ขาดความอบอุ่น ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยต้องเผชิญหน้ากับความเสียหายหลากหลายรูปแบบ อาทิ ปัญหาพื้นที่เสี่ยง และอบายมุขที่กลาดเกลื่อนในเมืองที่มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นทุกขณะ อีกทั้งการเข้าถึงสื่อสมัยใหม่ได้ง่ายและรวดเร็วสร้างพฤติกรรมเสี่ยงมากมายทั้งเรื่องเพศ ความรุนแรงและอาชญากรรม เป็นต้น

ในปี ๒๕๕๔ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศมีจำนวน ๓๕,๐๔๙ คดี สาเหตุการกระทำผิดส่วนใหญ่ มาจากการคบเพื่อนสูงที่สุด จำนวน ๑๕,๗๖๙ คดี ร้อยละ ๔๔.๙๙ รองลงมาเป็นความผิดคคะนอง จำนวน ๗,๐๓๘ คดี ร้อยละ ๒๐.๐๘ และรองลงมาเป็นคดีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จำนวน ๓,๓๐๕ คดี ร้อยละ ๙.๔๒ จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกิดจากสาเหตุและปัจจัยต่างๆ ทั้งสภาวะร่างกาย สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อม ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ ในลักษณะที่เป็นวงจร

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย สรุปว่าในประเทศไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรวมประมาณ ๔.๕ ล้านคน โดยผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชน และแม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะมีประโยชน์ในด้านต่างๆ มากมาย แต่ก็มีความเสี่ยงไม่น้อยสำหรับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลายเป็นแหล่งการเกิดปัญหาการล่อลวงเด็กและก่อให้เกิดความเสียหายกับตัวเด็ก ปัญหาของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อล่อลวงเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการล่อลวงไปข่มขืน ทำอนาจาร หรือแม้แต่การลักพาตัวไป โดยเฉพาะการพูดคุยในห้องแชตรูมผ่านอินเทอร์เน็ต ที่นำไปสู่การนัดพบกันของคู่สนทนาทั้งสองฝ่ายซึ่งไม่เคยเห็นหน้ากันมาก่อน รวมทั้งเนื้อหาที่น่าเสนาในหน้าเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงกันทั่วโลกมีจำนวนมากไม่น้อยที่น่าเสนาเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น เนื้อหาทางเพศ เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง หรือการเสนอขายสินค้าที่ไม่เหมาะสมหรือส่งเสริมการใช้ความรุนแรง

ดังนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีอายุช่วง ๓-๑๘ ปี นับว่ามีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านความรู้ สติปัญญา การควบคุมอารมณ์ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อประโยชน์

ในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเนื่องจากเด็กต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนวันละประมาณ

๗ - ๘ ชั่วโมงต่อวัน โรงเรียนจึงมีส่วนสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เป็นแหล่งจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะความรู้ ทักษะ ค่านิยม และประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อจิตใจ ความสนใจ และอุดมคติในชีวิตการเรียนต่อไปจนถึงชีวิตการทำงานของเด็กทุกคน

ประการสำคัญโรงเรียนเป็นสถาบันที่จะสร้างเสริมประชาชนให้มีสุขภาพดีมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด และมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ

จากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา การจัดระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความสุขในการเรียนรู้ และการมีชีวิตที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองให้มีความปลอดภัย มีความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถดูแลช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนมัธยมวานรนิวาสจึงได้จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๒

แนวนโยบายและการวางแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา

๑. แนวนโยบายและการวางแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา

การศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ การศึกษาจึงหมายถึง การเจริญงอกงาม เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน คือ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ถ้าประเทศใดประชากรมีการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพไปด้วย

การสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักป้องกันตนเองในสภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียนมัธยมวานรนิวาสที่จะต้องมีแนวนโยบายการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ดังนี้

๑. เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้มีรูปแบบแนวทางการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านอุบัติเหตุ ด้านอุบัติเหตุ และด้านปัญหาทางสังคม โดยอาศัยแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้หลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และยึดประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเป็นสำคัญ

๒. เพื่อสร้างความเข้มแข็งระบบการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน ให้มีความพร้อมสามารถป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์ปัญหาของนักเรียน ทั้งด้านอุบัติเหตุ อุบัติภัย และปัญหาทางสังคมที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการปกป้อง และคุ้มครองความปลอดภัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยนักเรียนจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

๔. เพื่อสร้างความตระหนักในการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้ที่มีรับผิดชอบ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน

๒. เป้าหมาย

๑. นักเรียนทุกคนในโรงเรียนมัธยมวานรนิวาสได้รับการคุ้มครองดูแลความปลอดภัย

๒. ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน มีแนวทางในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยนักเรียน

๓. เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน

๓. ยุทธศาสตร์

๑. จัดระบบการรักษาความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา
๓. มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

๒. การวางแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา

มีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของสถานศึกษา ที่มีความชัดเจน และเป็นไปได้ในการปฏิบัติโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และ เครือข่าย โดยร่วมกันวางแผนป้องกัน แก้ไข ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

ในการจัดทำแผนรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ได้พิจารณา องค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ ดังนี้

๑. สาระสำคัญของแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา

ในการจัดทำแผนจำเป็นต้องมีมาตรการและกิจกรรมให้สอดคล้องและครอบคลุมกับ เจตนาารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ “มาตรา ๔๗ กำหนดให้มีการประกันคุณภาพภายนอก โดยมาตรฐานที่ ๑๐ กำหนดให้ผู้เรียนมีสุข นิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี โดยในตัวบ่งชี้ที่ ๔ กำหนดให้ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพและป้องกัน ตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ” และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวด ๗ การส่งเสริมความ ประพฤตินักเรียนและนักศึกษา “มาตรา ๖๓ โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมใน การแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่ เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษาตามหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

กระทรวงศึกษาธิการจึงออกกฎกระทรวงศึกษา ว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยออกตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้ สถานศึกษาต้องออกกระเปาะว่าด้วยความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ๙ ประการ คือ

๑. หนีเรียน หรือออกนอกสถานศึกษาโดยไม่ได้รับอนุญาตในเวลาเรียน
๒. เล่นการพนันหรือจัดให้มีการเล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย
๓. พกพาอาวุธหรือวัตถุซึ่งใช้ประทุษร้าย
๔. ซื้อ จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือเสพสุรา สิ่งมีนเมา หรือยาเสพติด
๕. ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ หรือบังคับขืนใจ หรือรีดไถบุคคลอื่น
๖. ก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้อื่น
๗. แสดงพฤติกรรมทางชู้สาวที่ไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ
๘. เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี
๙. ออกนอกสถานที่พักเวลากลางคืนเพื่อเที่ยวเตร่หรือรวมกลุ่ม อันเป็นการสร้างความ

เดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น รวมทั้งให้จัดทำมาตรการตามแนวนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานด้วย ดังนั้น โรงเรียนมัธยมวานรนิวาสจึงได้จัดทำระบบความปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

การกำหนดแนวทางหรือมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา โรงเรียนได้กำหนดแนวทาง ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพทั่วไปของสถานศึกษาชุมชน ความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดมาตรการหลักเพื่อป้องกันและหรือแก้ไข

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดมาตรการเสริมให้เหมาะสมกับความเชื่อวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น และสภาพความเสี่ยงของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ ๔ กำหนดกิจกรรมสนับสนุนมาตรการหลักและมาตรการเสริม

ขั้นตอนที่ ๕ กำหนดเวลาและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้

๒. รูปแบบของแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาสได้นำแนวทางและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา มากำหนดเป็นแผนรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม ทั้งด้านสภาพแวดล้อม สภาพทางภูมิศาสตร์ ความต้องการของท้องถิ่น และได้กำหนดรูปแบบของแผน ดังนี้

๑. แผนพัฒนาระบบความปลอดภัยของโรงเรียน เป็นแผนที่มุ่งสร้างเสริมความเข้มแข็งของระบบการรักษาความปลอดภัยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

๒. มีการพัฒนาระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๓. มีโครงสร้างการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนที่ชัดเจน

๔. มีระบบเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน

๕. มีระบบควบคุมภายในเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน

๖. มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

๗. มีแผนการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุด้านสภาพแวดล้อมของสังคม ด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน ความปลอดภัยของสัตว์ และแมลงมีพิษ และผลกระทบจากการสูบบุหรี่ และเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยได้กำหนดให้ครอบคลุมทุกภัยที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน เช่น ความบกพร่องของอาคารเรียน บริเวณโรงเรียน สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อความปลอดภัย เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อนักเรียน การเดินทางไป – กลับของนักเรียน การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

ส่วนที่ ๓

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ อุบัติภัย และปัญหาทางสังคม

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ

อุบัติเหตุ หมายถึง อันตรายที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ซึ่งไม่ได้คาดคิดมาก่อน อันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งทางร่างกายและทรัพย์สิน อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้กับทุกคน ทุกเวลา และทุกสถานที่ หากไม่มีการศึกษาและการป้องกันที่ดีพอ ย่อมมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้โดยง่าย อุบัติเหตุในสถานศึกษามักมีสาเหตุมาจากความประมาท ขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษา ซึ่งมาจากสาเหตุต่างๆ ทั้ง ๗ ด้านคือ

๑. อุบัติเหตุจากอาคารเรียน อาคารประกอบ

อาคารเรียนหรืออาคารประกอบของสถานศึกษาเป็นสิ่งก่อสร้างถาวรใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ อาคารเหล่านี้ย่อมเกิดการชำรุดทรุดโทรม จึงต้องได้รับการบำรุงรักษาดูแลอย่างสม่ำเสมอให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้สามารถรับน้ำหนักของนักเรียนและอุปกรณ์ในอาคาร จึงจะไม่เกิดความเสียหายต่อการเกิดอุบัติเหตุแก่นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา อุบัติเหตุจากอาคารเรียน อาคารประกอบ มีเหตุจากหลายๆ ส่วนของอาคารสถานที่ในสถานศึกษา เช่น

๑. โครงสร้าง ส่วนประกอบของอาคารเรียน เช่น คาน ฝ้า เพดาน พื้น หลังคา เสา รวบบันได ประตู หน้าต่าง กันสาด รางน้ำ และท่อน้ำฝน
๒. ครุภัณฑ์ อาทิ โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ กระจาดดำ
๓. อุปกรณ์ไฟฟ้า อาทิ สายไฟ ปลั๊กไฟ พัดลม
๔. ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ อาทิ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ โรงฝึกงาน
๕. ห้องน้ำ ห้องส้วม

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากโครงสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ

ภายในสถานศึกษาต้องมีความปลอดภัยทางกายภาพ ซึ่งรวมถึงสภาพโครงสร้างอาคารที่ถูกต้องและเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จึงได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่อาจเกิดจากโครงสร้างของอาคารเรียนและอาคารประกอบ

แนวทางการดำเนินการ

๑. สร้างความตระหนักและให้ความรู้ในการรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียนและบุคลากร
๒. แต่งตั้งบุคลากรดูแลและรับผิดชอบด้านอาคารสถานที่
๓. จัดทำป้ายข้อควรระวังด้านความปลอดภัยในจุดอันตราย
๔. จัดให้มีแผนการป้องกันและการเคลื่อนย้ายในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
๕. ตรวจสอบโครงสร้างและส่วนประกอบอาคาร ตลอดจนอุปกรณ์ที่ติดตั้งในส่วนต่างๆ ของอาคารอย่างสม่ำเสมอ หรือตรวจสอบโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ เทศบาล

๖. ในกรณีที่ตรวจสอบพบความผิดปกติของอาคาร ให้สั่งปิดอาคาร และประกาศเป็นเขตอันตราย ห้ามเข้า และรายงานผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไข
๗. ซ่อมแซมส่วนประกอบของอาคารและอุปกรณ์ติดตั้งต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย
๘. ในกรณีไม่สามารถซ่อมแซมได้ ให้ขออนุญาตรื้อถอนอาคารเรียนหรืออาคารประกอบที่ชำรุดหรืออยู่ในสภาพไม่ปลอดภัย
๙. เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ให้ดำเนินการตามแผนฉุกเฉินสำหรับสถานศึกษา

กรณีอาคารทรุดเกิดรอยร้าว หรือผิดปกติ

๑. โรงเรียนแจ้งหน่วยงานต้นสังกัด ตรวจสอบโครงสร้างอาคารเรียน
๑. โรงเรียนขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อปรับปรุงซ่อมแซม
๑. ดำเนินการซ่อมแซมตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น/นำส่งโรงพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๔. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๑. โรงพยาบาลวานรนิวาส
๑. เทศบาลวานรนิวาส
๑. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต๒๓ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑. ผู้ปกครอง

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากการใช้ครุภัณฑ์

ครุภัณฑ์ หมายถึง สิ่งของที่มีลักษณะคงทนถาวร และมีอายุการใช้งานในระยะเวลาประมาณ ๑ ปีขึ้นไป มีราคาหน่วยหนึ่งหรือชุดหนึ่งเกิน ๕,๐๐๐ บาท ให้จัดเป็นครุภัณฑ์ที่ต้องบันทึกในกองทุนสินทรัพย์ถาวร ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โต๊ะทำงาน ตู้เหล็ก ตู้เก็บเอกสาร เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องขยายเสียง เป็นต้น

แนวทางการดำเนินการ

๑. สำรอง ตรวจสอบครุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ
๒. จัดวางครุภัณฑ์ในสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย
๓. จัดทำข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการใช้

๔. ให้มีการจัดอบรมและจัดทำคู่มือในการใช้ครุภัณฑ์อย่างถูกวิธี และเหมาะสมกับงาน
๕. ผู้รับผิดชอบต้องดูแลอย่างใกล้ชิดในขณะที่มีการปฏิบัติงาน
๖. ปรับปรุงซ่อมแซมครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้อย่างปลอดภัย
๗. ห้ามใช้ครุภัณฑ์ที่ชำรุดโดยเด็ดขาด
๘. เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ให้ดำเนินการตามแผนฉุกเฉินของสถานศึกษา

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาลและนำส่งสถานพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชา
๓. แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ (กรณีเสียชีวิต) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
สถานีดับเพลิง
๔. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๕. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

- ๑ โรงเรียนบวชนวชนวิลาส
- ๑ เทศบาลบวชนวชนวิลาส
- ๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต๒๓ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานีตำรวจภูธร
- ๑ ผู้ปกครอง

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากอุปกรณ์ไฟฟ้า

อุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ ที่ใช้ในโรงเรียนจำเป็นต้องสำรวจตรวจสอบอยู่เสมอเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียนจึงได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากอุปกรณ์ไฟฟ้า ดังนี้

แนวทางการดำเนินการ

๑. โรงเรียนตรวจสอบระบบไฟฟ้าภายในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้งานได้
๒. ติดตั้งระบบป้องกันกระแสไฟฟ้าลัดวงจรหรืออุปกรณ์ตัดกระแสไฟฟ้าอัตโนมัติทุกอาคาร และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไฟฟ้าในโรงเรียน
๓. มีการติดตั้ง ตรวจสอบอุปกรณ์ และเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้าตามอายุการใช้งานตามมาตรฐานการไฟฟ้า และให้รายงานผลการตรวจสอบ จัดหาช่างไฟฟ้าที่ชำนาญการมาตรวจสอบระบบสายไฟฟ้าในอาคาร และรายงานผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
๔. ให้ความรู้แก่นักเรียนและบุคลากรในการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างถูกวิธี
๕. จัดกิจกรรม Big Cleaning Day เพื่อให้นักเรียนปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่เกิดจากไฟฟ้า
๖. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในด้านการตรวจสอบเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้า
๗. นิเทศกำกับติดตามดูแลช่วยเหลือเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น
๘. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาลนำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ
๙. เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ให้ดำเนินการตามแผนฉุกเฉินสำหรับสถานศึกษา

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากห้องเรียน และห้องปฏิบัติการ

ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเป็นพื้นที่ที่นักเรียนต้องใช้ในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติตามเนื้อหาวิชา ดังนั้น จึงได้มีมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ดังนี้

แนวทางการดำเนินการ

๑. ตรวจสอบสภาพของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้อย่างปลอดภัย
๒. กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือระเบียบในการใช้ห้องปฏิบัติการ และให้ติดสัญลักษณ์เกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากอุปกรณ์ เครื่องมือ สารเคมี แสดงไว้อย่างชัดเจน
๓. มีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด กรณีเป็นสารเคมีจะต้องมีการระบุวิธีใช้ไว้อย่างชัดเจนและมีการจัดเก็บที่มีดัด
๔. จัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุที่เหมาะสม เช่น เครื่องมือดับเพลิง
๕. กรณีอุปกรณ์เครื่องใช้หรือห้องปฏิบัติการเกิดการชำรุดเสียหายให้ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
๖. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาลและนำส่งสถานพยาบาลแล้วรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ
๗. เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ให้ดำเนินการตามแผนฉุกเฉินของสถานศึกษา

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น/นำส่งโรงพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
๓. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๔. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

- ๑. โรงพยาบาลวานรนิวาส
- ๑. เทศบาลวานรนิวาส
- ๑. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต๒๓ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานีตำรวจภูธร
- ๑. ผู้ปกครอง

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากห้องน้ำ ห้องส้วม

แนวทางการดำเนินการ

๑. ตรวจสอบอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และปลอดภัย
๒. ควรสร้างห้องน้ำห้องส้วมให้เหมาะสมกับสภาพ วัย และเพศของนักเรียน เช่น คนพิการ
๓. มีการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างอย่างเพียงพอ

๔. จัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุที่เหมาะสม เช่น เครื่องมือดับเพลิง
๕. ควบคุมแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ
๖. ปรับปรุงซ่อมแซม เปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ห้องน้ำห้องส้วมที่ชำรุดให้สามารถใช้งานได้
๗. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ
๗. เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ให้ดำเนินการตามแผนฉุกเฉินของสถานศึกษา

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น/นำส่งโรงพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
๓. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๔. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

- ๑. โรงพยาบาลวชิรพยาบาล
- ๑. เทศบาลวชิรพยาบาล
- ๑. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต๒๓ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานีตำรวจภูธร
- ๑. ผู้ปกครอง

๒. อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา

อุบัติเหตุในบริเวณโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้คาดคิด มิได้ตั้งใจ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักทำความเสียหายให้กับบุคคลและทรัพย์สิน ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยอย่างมาก โดยเฉพาะโรงเรียน เป็นผลให้ครูอาจารย์ นักเรียน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ได้รับประโยชน์และความสะดวกสบายเป็นอันมาก แต่ในขณะเดียวกัน การเกิดอุบัติเหตุ ก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว

ในบริเวณโรงเรียน อุบัติเหตุส่วนใหญ่ที่พบมักเกิดจากการพลัดตก หกล้ม จากการวิ่งซุกซนของนักเรียน หรือการเล่นกีฬา ทำให้เกิดบาดเจ็บ กระดูกหัก ข้อเคล็ดอื่น เป็นต้น บางครั้งเกิดจากบาดเจ็บถูกของมีคม เช่น ไขมีดโกนเหลาดินสอ หรือบางครั้งเกิดจากสิ่งปลูกสร้างและเครื่องใช้ของโรงเรียนบกพร่อง สึกกร่อนเสียหาย ซึ่งล้าแล้วแต่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุภายในโรงเรียนได้ทั้งสิ้น

สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากบริเวณโรงเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

๑. ความบกพร่อง เสื่อมสภาพของสิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้และสภาพสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน เช่น ต้นไม้ สนามกีฬา รั้ว และประตูโรงเรียน เป็นต้น
๒. การควบคุมดูแลของครูอาจารย์ในการประกอบกิจกรรมของนักเรียนในสถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียนไม่รัดกุมเพียงพอ

๓. การเข้มงวดกวดขันในมาตรการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาหลวม ไม่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

๔. ขาดการซ่อมแซมบำรุงรักษาสิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

๕. ความประมาทเลินเล่อ ขาดความระมัดระวังและการขาดทักษะของนักเรียนในการเล่นกีฬา หรือการประกอบกิจกรรมภายในบริเวณโรงเรียน

๖. ไม่มีการฝึกอบรม ซักซ้อม ทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

บริเวณโรงเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุดเป็นส่วนที่นักเรียนทุกคนต้องใช้ประกอบกิจกรรมตลอดเวลา ดังนั้น ทุกคนต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องของความปลอดภัย โรงเรียนจึงได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ ดังนี้

๒.๑ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากริ้วและประตูโรงเรียน

๑. จัดให้มีการติดตั้งริ้วและประตูโรงเรียนให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย

๒. จัดให้มีผู้รับผิดชอบและหมั่นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ในกรณีที่พบการชำรุดให้รีบดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ปลอดภัย

๓. จัดให้มีป้ายคำเตือนเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

๔. จัดให้มีป้ายคำเตือนเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ และให้มีเขตแนวห้ามผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าใกล้ระหว่างดำเนินการซ่อมแซมหรือรื้อถอน

๕. ในกรณีเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งโรงพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๒.๒ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจาก บ่อน้ำ สระน้ำ และบ่อเลี้ยงปลา

๑. จัดให้มีฝาปิดบ่อน้ำ และมีการใช้เครื่องสูบลมหรือคั้นโยกน้ำแทนการตัก

๒. ห้ามเด็กเล็กเข้าใกล้บริเวณบ่อน้ำ สระน้ำ บ่อเลี้ยงปลา ยกเว้นกรณีที่มีครูควบคุมดูแลในระหว่างทำกิจกรรม

๓. จัดให้มีครูควบคุมดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ในช่วงที่มีการทำกิจกรรมใกล้บ่อน้ำ

๔. จัดทำริ้วหรือแนวเขตโดยรอบบ่อน้ำ สระน้ำ บ่อเลี้ยงปลา และจัดทำป้ายคำเตือน กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้

๕. ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในบริเวณ บ่อน้ำ สระน้ำ หรือบ่อเลี้ยงปลา

๖. จัดให้มีการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์

๗. ส่งเสริมมีการสอนว่ายน้ำให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียน เพื่อป้องกันอันตราย

๘. ในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๒.๓ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากเขตก่อสร้างและก่อวัสดุขรุขระ

๑. จัดทำแนวเขตบริเวณก่อสร้าง เพื่อป้องกันนักเรียนเข้าไปในบริเวณดังกล่าว
๒. กำหนดให้ผู้ก่อสร้างติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันเศษวัสดุตกหล่นนอกบริเวณการก่อสร้าง
๓. จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายให้มิดชิด และต้องมีสัญลักษณ์บอกเขตให้ชัดเจน
๔. จัดให้มีการตรวจสอบการใช้อุปกรณ์การก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ปลอดภัย โดยมีระยะเวลาในการตรวจสอบชัดเจน
๕. จัดให้มีเจ้าหน้าที่กำกับดูแลการก่อสร้างอย่างใกล้ชิด หากพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการอันตรายแก่นักเรียน ให้เสี่ยงไปปฏิบัติในเวลาเลิกเรียนหรือวันหยุดราชการ
๖. ในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๒.๔ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากต้นไม้

๑. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตัดแต่งกิ่งไม้ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยอยู่เสมอ หมั่นตรวจสอบและกำจัดแมลงมีพิษ
๒. จัดให้มีผู้รับผิดชอบหมั่นตรวจสอบต้นไม้ที่ตายแล้ว โดยให้เร่งดำเนินการตัดทิ้งหรือต้นไม้ใหญ่ที่มีผลขนาดใหญ่ให้หมั่นเก็บผลตามเวลาที่เหมาะสม
๓. จัดให้มีการให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่นักเรียนเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากต้นไม้ เช่น พิษของยางไม้ พิษของเกสร และหนาม เป็นต้น
๔. ห้ามนักเรียนอยู่ใต้ต้นไม้ขณะที่มีลม พายุพัดหรือฝนตก
๕. หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปีนต้นไม้
๖. จัดแนวเขตป้องกันและเลือกพันธุ์ไม้ที่จะปลูกในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสม
๗. ในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๒.๕ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากสนาม สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และอุปกรณ์กีฬา

๑. จัดให้มีการตรวจสอบสนาม และอุปกรณ์เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น สนามกีฬาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย เช่น แป้นบาสเก็ตบอลชนิดเคลื่อนที่ได้ เสากีฬาชนิดหล่อฐานด้วยล้ออย่าง เสาประตูฟุตบอล เป็นต้น
๒. ควรหลีกเลี่ยงการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาหรือเครื่องเล่นที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เช่น ห่วงหมุน ลูกโลกหมุน เป็นต้น
๓. จัดทำป้ายข้อกำหนดและวิธีการใช้เครื่องเล่นทุกชนิดในสนาม

๔. จัดให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติแก่นักเรียนในกรณีที่นักเรียนพบสิ่งแปลกปลอมซึ่งอาจเป็นวัตถุระเบิด หรือวัตถุอันตรายอื่นๆ

๕. จัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาความสะอาดโดยรอบ เพื่อให้ปราศจากเศษวัสดุที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย เช่น ตะปู ไม่เสียบลูกชิ้น เศษแก้ว สัตว์มีพิษ เป็นต้น

๖. จัดติดตั้งอุปกรณ์เครื่องเล่นในส่วนที่จะต้องมียุติฐาน ต้องหมั่นตรวจสอบให้แข็งแรงมั่นคงอยู่เสมอ

๗. ในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๒.๖ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากโถงน้ำ บ่อเกรอะ บ่อซึม ถังเก็บน้ำ

๑. จัดมีป้ายปิดมิดชิดที่ได้มาตรฐาน

๒. จัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบโถงน้ำ บ่อเกรอะ บ่อซึม ถังเก็บน้ำ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ

๓. จัดเจ้าหน้าที่บำรุงดูแล ทำความสะอาดโถงน้ำ ถังเก็บน้ำ อย่างสม่ำเสมอ

๔. จัดทำป้ายประกาศ ข้อควรระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้น ปิดประกาศไว้ให้เห็นชัดเจน

๕. จัดให้มีแนวเขตห้ามนักเรียนเข้าใกล้บริเวณโถงน้ำ ถังเก็บน้ำ บ่อเกรอะ

๖. จัดให้มีผู้รับผิดชอบตรวจสอบความเรียบร้อย และรายงานผลทุกสัปดาห์

๗. ในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชา

ทราบ

๒.๗ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดจากเตาเผาขยะและที่ทิ้งขยะ

๑. จัดให้มีถังขยะแยกประเภท เพื่อสะดวกในการจัดเก็บและทำลาย

๒. จัดให้มีการส่งเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึก และสร้างนิสัยการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี

๓. การทำลายหรือแปรสภาพ ให้เลือกใช้วิธีการและเวลาอย่างเหมาะสม เช่น การทำลาย สารเคมี กระป๋องสเปรย์ หลอดไฟฟ้า เศษแก้ว เป็นต้น

๔. จัดให้มีแนวเขตห้ามนักเรียนเข้าใกล้บริเวณเตาเผาขยะและที่ทิ้งขยะ

๕. ในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชา

ทราบ

๓. อุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา หมายถึง อาคาร สถานที่ และบริเวณโรงเรียนที่ใช้เป็นที่จัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีความสำคัญต่อนักเรียนและผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษามาก

การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมโรงเรียน หมายถึง การจัดการ ควบคุม ดูแล และปรับปรุง ภาวะต่างๆ ของโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้องเหมาะสมและอยู่ในสภาพที่ถูกต้องลักษณะ โรงเรียนทุกแห่งมี องค์ประกอบที่สำคัญคล้ายคลึงกันทั้งในด้านโครงสร้าง บทบาทหน้าที่การปฏิบัติ และการส่งเสริม สภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะ

การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อสุขภาพ และลดความเสี่ยงของภาวะที่จะเกิดอุบัติเหตุของ นักเรียน ทั้งนี้ เพราะนักเรียนจะใช้เวลาเรียนรู้และอยู่ในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษามากกว่าครึ่งของเวลา ช่วงกลางวัน แต่สภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อภัยในสถานศึกษานั้นไม่ได้มีเฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น ผลภาวะของสิ่งแวดล้อมภายนอกก็ส่งผลต่อนักเรียนเช่นกัน ซึ่งผลภาวะของสิ่งแวดล้อมภายนอกนี้ เป็นสิ่งที่ อยู่นอกเหนือและยากต่อการควบคุมจัดการของสถานศึกษา เช่น ปัญหาด้านขยะมูลฝอย มลพิษทางอากาศ น้ำเสีย มลภาวะทางเสียง ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเฉพาะสังคม ชุมชน สถานประกอบการ หรือแม้แต่นักเรียน ขาดจิตสำนึก ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจนส่งผลโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่นักเรียนซึ่ง ได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงหน้าไว้กว้างๆ ดังนี้

มาตรการป้องกันและแนวทางการแก้ไข

๑. มีการสำรวจสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และผลภาวะในสถานศึกษาและชุมชน แล้วจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป
๒. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยใช้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการหา แนวทางป้องกันและแก้ไข
๓. มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้าน สิ่งแวดล้อม
๔. ส่งเสริม จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกและความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนใกล้เคียง
๕. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๔. อุบัติเหตุจากเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ

เครื่องมือ หมายถึง อุปกรณ์ประกอบการทำงานที่ใช้มือถือ เช่น เลื่อย ค้อน หรือไขควง เป็นต้น การใช้เครื่องมือเป็น ไม่ถูกวิธี หรือไม่เหมาะสมกับงานก็อาจเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อจะลดอุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องเข้าใจหลักการพื้นฐานของ การใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง

หลักพื้นฐานของการใช้เครื่องมืออย่างปลอดภัย

- ๑. เลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงาน
- ๑. ใช้เครื่องมือให้ถูกวิธี
- ๑. รักษาเครื่องมือให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ
  - ๑. ในการรับส่งเครื่องมือจะต้องกระทำให้ถูกวิธี
- ๑. เก็บรักษาเครื่องมือให้อยู่ในที่ที่ปลอดภัย

๑ ในระหว่างการทำงานควรระวังเครื่องมือให้เป็นระเบียบเพื่อความปลอดภัย

๑ ในการขนย้ายเครื่องมือจะต้องให้เกิดความปลอดภัย

ดังนั้น เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ภายในสถานศึกษาจึงเป็นเสมือนสื่อเครื่องทุ่น
เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ในสถานศึกษาที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุมีหลายประเภท ได้แก่

๑. เครื่องมือกล เช่น เครื่องตัดหญ้า เครื่องเชื่อมโลหะ เครื่องตัดโลหะ เครื่องตัดแทนเจาะ และ
เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น

๒. เครื่องมือเกษตร เช่น มีดดาบหญ้า จอบ เสียม พลั่ว ชะแลง เครื่องพ่น ยาฆ่าแมลง และ
กรรไกรตัดกิ่งไม้ เป็นต้น

๓. เครื่องมือช่าง เช่น สว่านไฟฟ้า เลื่อย ฉลุไฟฟ้า หัวแรงไฟฟ้า ค้อน กบ และสิ่ว เป็นต้น

๔. เครื่องมือกลุ่มวิชาคหกรรม เช่น มีด ตู้อบ แก๊สหุงต้ม น้ำมัน และเครื่องอบไฟฟ้า เป็นต้น

๕. เครื่องมือในการทดลองวิทยาศาสตร์ หลอดทดลอง สารเคมี และตะเกียงแอลกอฮอล์ เป็นต้น

๖. อุปกรณ์กีฬา เช่น เปตอง แหวน จักร ปืนปล่อยตัวนักกีฬา ลูกฟุตบอล และอุปกรณ์วิ่ง
ข้ามรั้ว เป็นต้น

แนวทางการดำเนินการ

๑. ตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีสภาพดี รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการ
บำรุงรักษาตรวจสอบ ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานอยู่เสมอ

๒. ห้ามใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่อยู่ในสภาพชำรุด

๓. จัดทำคู่มือการใช้ การบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ในแต่ละประเภท

๔. ครูต้องแนะนำ สาธิต และควบคุมการใช้อย่างถูกวิธีตามประเภทของอุปกรณ์ จัดทำแนวปฏิบัติ
และข้อควรระวังในการใช้เครื่องมือติดไว้ในห้องปฏิบัติการ ตัวอย่างเช่น

๔.๑ ตะไบ วิธีการใช้ตะไบอย่างปลอดภัย

๑) อย่าใช้ตะไบที่ไม่มีด้าม

๒) ควรใช้แปรงลวดในการทำความสะอาดร่องฟันตะไบ

๓) ตะไบเป็นหลักที่เปราะ อย่าใช้จัดสิ่งของ

๔) อย่าใช้ค้อนตอกบนตะไบ เพราะตะไบอาจจะแตกกระจายเป็นอันตรายต่อร่างกาย

๕) ควรใช้ผ้าทำความสะอาดชิ้นงานที่ทำการตะไบเสร็จแล้ว ไม่ควรใช้มือเปล่า

๔.๒ ค้อน วิธีการใช้ค้อนอย่างปลอดภัย

๑) ในขณะที่ใช้ค้อนให้ระวังข้อมือกระแทกกับชิ้นงาน

๒) ค้อนที่จะนำมาใช้งานต้องตรวจสอบให้ตีว่าหัวค้อนและด้ามค้อนยึดติดกันแน่น

๓) อย่าใช้ค้อนสองอันตีกระทบกัน เพราะเมื่อกระทบกันแรงๆ อาจจะแตกเป็นสะเก็ด

กระเด็นออกมาได้

๔) ถ้าค้อนกระทบกับชิ้นงานแล้วแฉลบ อาจเป็นอันตรายได้

๕) ในการวางค้อนบนเก้าอี้หรือโต๊ะทำงานต้องระมัดระวังเพราะถ้าหล่นลงมา อาจทำ

ให้ได้รับอันตรายได้

๔.๓ เลื่อยมือ วิธีการใช้ใบเลื่อยอย่างปลอดภัย

๑) ในการยัดใบเลื่อยเข้ากับโครงเลื่อยจะต้องให้ตั้งพอดี

๒) อย่าทดสอบความคมของใบเลื่อยโดยการลากนิ้วมือลงไปบนฟันเลื่อย

- ๓) เก็บเลื่อยในลักษณะที่เอื้อมือไปหยิบ แล้วมือไม้โดนฟันเลื่อย
  - ๔) อย่าใช้มือไปบร่ายเลื่อยบนชิ้นงาน เพราะวาร์รอยเลื่อยบนชิ้นงานมีความคมมาก
  - ๕) ใบเลื่อยมีความแข็งแต่เปราะ ดังนั้น ถ้าใบเลื่อยหักขณะที่กำลังปฏิบัติงานอาจจะกระเด็นออกจากโครงเลื่อย จึงต้องระมัดระวังด้วยการสวมแว่นนิรภัย
๕. กำกับ ติดตาม ดูแลนักเรียนในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับประเภทของกิจกรรม
  ๖. จัดเก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในที่เก็บทุกครั้งอย่างเป็นระเบียบและปลอดภัย
  ๗. ในกรณีที่เป็นสารเคมีหรือวัตถุมีพิษการเก็บต้องมีตู้ ภาชนะเฉพาะควบคุมอุณหภูมิแสดงตามคู่มือ ส่วนการใช้ครูต้องควบคุมตลอดเวลา และติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยตามความจำเป็น
  ๘. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสภาพไว้อย่างชัดเจนเป็นระบบ อย่างสม่ำเสมอ
  ๙. ซ่อมแซมเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานอยู่เสมอ
  ๑๐. จัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ทดแทนที่ชำรุดจนใช้การไม่ได้
  ๑๑. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาลนำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

แนวทางแก้ไขปัญหา

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น/นำส่งโรงพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
๓. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๔. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ๑. โรงพยาบาลวานรนิวาส
- ๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ๓. ผู้ปกครอง

๕. อุบัติเหตุจากการเดินทางไป – กลับระหว่างบ้านและสถานศึกษา

รัฐบาลได้กำหนดให้เรื่องความปลอดภัยทางถนนเป็นวาระแห่งชาติ และมอบหมายให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันรณรงค์ป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ ได้ให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินการตามกรอบปฏิญญาโมสโก กำหนดให้ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๖๓ เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน โดยมีเป้าหมายลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า ๑๐ คน ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยกำหนดแนวทาง การดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนตามกรอบของ ๕ เสาหลัก แห่งความปลอดภัยขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งประกอบด้วย

- เสาหลักที่ ๑ การบริหารจัดการความปลอดภัยทางถนน
- เสาหลักที่ ๒ ถนนและการสัญจรอย่างปลอดภัย

สาเหตุหลักที่ ๓ ยานพาหนะที่ปลอดภัย

สาเหตุหลักที่ ๔ การใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย

สาเหตุหลักที่ ๕ การตอบสนองหลังเกิดอุบัติเหตุ

ปัจจุบันอุบัติเหตุทางถนนที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่กว่าร้อยละ ๘๐ เกิดจากพฤติกรรมของผู้ใช้รถใช้ถนนที่ไม่ถูกต้องทำให้คนไทยเสียชีวิตในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขพบว่าจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในปี ๒๕๕๓ มีจำนวน ๑๓,๗๖๖ คน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๙ ปี จำนวน ๔,๕๓๔ คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙๔ ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา และคนวัยทำงาน ดังนั้น กรมการขนส่งทางบกจึงได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีการประกวดผลงานของสถานศึกษาที่ได้ดำเนินการและมีผลสัมฤทธิ์แล้วในเรื่องการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยทางถนนของสถานศึกษาทั่วประเทศในระดับชั้นมัธยมศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๙,๔๗๘ แห่ง และสถานศึกษาของเอกชน จำนวนประมาณ ๑๐๐ แห่ง ทั้งนี้ ได้ตั้งเป้าหมายที่จะจัดให้มีการประกวดสถานศึกษาดังกล่าวได้ครบถ้วนทุกแห่งภายใน ๓ ปี โดยในปี ๒๕๕๖ จะจัดให้มีการประกวดฯ ในกลุ่มสถานศึกษาที่มีความพร้อมก่อน จำนวน ๓,๒๐๐ แห่ง และในปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ จะดำเนินการจัดประกวดฯ สถานศึกษาที่เหลือต่อไป

นักเรียนต้องเดินทางไป-กลับ ระหว่างบ้านและสถานศึกษาด้วยวิธีที่แตกต่างกันซึ่งการเดินทางในบางครั้งนักเรียนอาจได้รับอุบัติเหตุจากการไม่ระมัดระวังเกี่ยวกับความปลอดภัยของตนเอง อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้องสูญเสียชีวิต อวัยวะ และทรัพย์สิน

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนได้รับอุบัติเหตุจากการเดินทางไปสถานศึกษาและกลับบ้านส่วนใหญ่มาจากการเดินทางโดยทางเท้า ยานพาหนะทางบกและยานพาหนะทางน้ำ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ สถานศึกษาจึงควรดำเนินการ ดังนี้

แนวทางดำเนินการ

๑. การเดินทางเท้าของนักเรียน

๑.๑ สถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องร่วมกันจัดทำคู่มือกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสัตว์ คนร้าย หรือยานยนต์ที่ใช้เส้นทางเดียวกัน

๑.๒ สถานศึกษาจัดระบบรักษาความปลอดภัยในการเดินทางทั้ง ๔ ลักษณะ คือ นักเรียนควบคุมกันเอง ครู ชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยกำหนดความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น นักเรียนเดินแถวถือธงไป - กลับสถานศึกษา

๑.๓ สถานศึกษาควรประสานงานกับตำรวจจราจร ให้มาช่วยปฏิบัติงานช่วงเวลา ๐๖.๐๐-๐๘.๐๐ น. และเวลา ๑๕.๓๐ - ๑๘.๐๐ น. ในเส้นทางที่นักเรียนใช้เดินทาง

๑.๔ สร้างความตระหนักในหลักความปลอดภัยแก่นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อสร้างวิถีชีวิตใหม่ ที่ว่า “ปลอดภัยไว้ก่อน” เพื่อนำไปสู่ความปลอดภัยที่ยั่งยืน เช่น จัดป้าย เอกสาร จดหมาย ข่าว เสียงตามสาย เกี่ยวกับอันตรายของเด็กที่เกิดขึ้นจากการเดินทางไป-กลับสถานศึกษา เป็นต้น

๑.๕ นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติตามกฎหมายจราจร โดยจัดในเวลาและโอกาสที่เหมาะสม เช่น จัดระบบการจราจรในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกับตำรวจจราจรโดยตรง

๑.๖ เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๒. การเดินทางโดยยานพาหนะทางบก

สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกประเทศกำลังเผชิญอยู่ และแนวโน้มมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บสูงขึ้น โดยองค์การอนามัยโลกระบุว่าทุกปีมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนประมาณ ๑.๓ ล้านคน มีผู้บาดเจ็บหรือพิการประมาณ ๕๐ ล้านคน อุบัติเหตุทางถนนเป็นสาเหตุการตายอันดับแรกในกลุ่มอายุระหว่าง ๑๕-๒๙ ปี และเป็นสาเหตุการตายอันดับสอง ในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง ๕-๑๔ ปี นอกเหนือจากนั้นมากกว่าร้อยละ ๕๐ ของผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนเป็นกลุ่มคนเดินเท้า ผู้ใช้รถจักรยาน และผู้ใช้ขี่รถจักรยานยนต์

ดังนั้น หากไม่มีการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในประเทศที่ยากจนถึงปานกลางจะสูงขึ้นเป็นสองเท่าในปี ค.ศ.๒๐๒๐ โดยองค์การอนามัยโลกได้จัดทำรายงานสถานการณ์โลกเรื่องความปลอดภัยทางถนนเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๔ ระบุว่า ในปี ค.ศ.๒๐๓๐ การเสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุทางถนนจะกลายเป็นสาเหตุหลักในอันดับที่ ๕ จากที่เคยอยู่ในอันดับที่ ๙ ในปี ค.ศ.๒๐๐๔ โดยจะเป็นอันดับสูงขึ้นกว่าสาเหตุการเสียชีวิตจากโรคเอดส์ วัณโรค และมะเร็งปอด ที่ในขณะนี้ เป็นสาเหตุการเสียชีวิตในอันดับต้นๆ

มาตรการป้องกันและแนวทางแก้ไข

๑. ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจราจรทางบกและข้อปฏิบัติในการขับขี่ปลอดภัยแก่นักเรียน
๒. กำกับ ดูแลให้นักเรียนหรือผู้ขับขี่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจราจรทางบกและข้อปฏิบัติในการขับขี่ปลอดภัย เช่น การขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนให้ขับขี่ชิดของทางซ้าย ขับตามกันเป็นแถวห้ามแซง ให้มีการตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ของจักรยานยนต์ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และปลอดภัยอยู่เสมอ ผู้ซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ต้องสวมหมวกนิรภัยและซ้อนท้ายเพียง ๑ คน เป็นต้น
๓. อบรมพนักงานขับรถรับ – ส่งนักเรียนให้มีความรู้และปฏิบัติตามกฎจราจร โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักงานขนส่งจังหวัด และตำรวจจราจร
๔. ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการกวดขัน ดูแลการขับรถรับ – ส่งนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
๕. จัดครูเวรปฏิบัติหน้าที่ดูแลการใช้รถใช้ถนนของนักเรียนบริเวณหน้าสถานศึกษา
๖. ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและองค์กรเอกชนในการร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านด้านการจราจร
๗. จัดทำทะเบียนรถทุกชนิด ทุกประเภทที่รับ – ส่งนักเรียน โดยมีบัญชีชื่อเจ้าของรถ ชื่อนักเรียนที่ใช้บริการประจำ และเส้นทางวิ่ง
๘. แนะนำผู้ปกครองให้เลือกใช้รถที่ผ่านการตรวจสอบสภาพแล้ว รวมถึงการเลือกใช้รถที่มี
๙. ขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมอย่างเข้มงวด สำหรับรถดัดแปลงเป็นรถรับ – ส่งนักเรียน หรือรถจักรยานยนต์ หรือรถจักรยานยนต์รับจ้าง ให้มีความปลอดภัย
๑๐. ในกรณีที่เส้นทางรถมีอุบัติเหตุบ่อยครั้งให้ขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ มีมาตรการในการป้องปราม โดยตั้งจุดตรวจเป็นระยะ
๑๑. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาลนำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๖. อุบัติเหตุจากการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานศึกษา

ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดให้มีการพัฒนาผู้เรียน อย่างเต็มศักยภาพ ด้วยวิธีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลาย จึงถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ทุกกลุ่มสาระที่จะต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ จึงเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้เปลี่ยนบรรยากาศนอกห้องเรียน ปัจจุบันการจัดกิจกรรมหรือโครงการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ จึงเป็นที่นิยมและแพร่หลายมากขึ้นเป็นลำดับ และบางครั้งอาจมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการจัดกิจกรรมดังกล่าว จึงกำหนดมาตรการในการป้องกันและแนวทางแก้ไข ดังนี้

การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ หมายถึง การที่ครูหรือผู้ที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาพานักเรียนไปเป็นหมู่คณะ จะเป็นเวลาเปิดทำการสอนหรือไม่ก็ตาม ซึ่งการเดินทางไปนั้นอาจไปและกลับในวันเดียวกันหรือไปพักค้างคืน เหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียนระหว่างเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ อาจเกิดจากหลายกรณี เช่น อุบัติเหตุจากยานพาหนะ การทำกิจกรรมและความเจ็บป่วย เป็นต้น

แนวทางการดำเนินการ

๑. ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเรื่องการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่โดยเคร่งครัด

๒. เตรียมการและวางแผนการดำเนินการ

กำหนดครุภัณฑ์ที่จำเป็นในด้านต่างๆ เช่น ฝ่ายเส้นทางและยานพาหนะ ฝ่ายพยาบาล ฝ่ายดูแลนักเรียน เป็นต้น

ศึกษารายละเอียดสถานที่ที่จะไปศึกษาโดยชัดเจน ©

ศึกษาและกำหนดเส้นทางการเดินทาง ©

ให้มีการตรวจสอบสภาพยานพาหนะและผู้ขับขี่ ©

© ทำหนังสือขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองนักเรียน

จัดทำประวัตินักเรียนที่ร่วมเดินทาง เช่น โรคประจำตัว กรุ๊ปเลือด เป็นต้น ©

ประกันอุบัติเหตุให้กับนักเรียนและครูทุกคนที่เดินทาง ©

จัดให้มีการปฐมพยาบาลและนักเรียนก่อนเดินทาง ©

ประสานหน่วยงาน © านที่เกี่ยวข้องในการดูแลให้ความปลอดภัย อาทิ ตำรวจทางหลวง สถานีตำรวจในพื้นที่ที่พักค้างคืนและระหว่างเส้นทาง รวมทั้งสถานีอนามัย โรงพยาบาล

จัดครูควบคุมดูแลนักเรียนโดยแบ่งกลุ่มนักเรียนดูแลรับผิดชอบซึ่งกันและกัน จัดให้มี © ป้ายหรือธงสัญลักษณ์ที่สามารถมองเห็นได้แต่ไกล เพื่อการนัดหมายและป้องกันการพลัดหลง

จัดให้มีป้ายชื่อประจำตัวนักเรียนแสดงรายละเอียดชื่อนักเรียน โรงเรียน หมายเลข © โทรศัพท์ที่จำเป็นเพื่อการติดต่อในกรณีพลัดหลงหรือเกิดเหตุฉุกเฉิน

๓. ในระหว่างการนำนักเรียนศึกษานอกสถานที่โดยใช้ยานพาหนะ ครูผู้ควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย และใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างดีให้การเดินทางเป็นไปอย่างมีระเบียบและเหมาะสมแก่กาลเทศะ และยานพาหนะต้องมีสภาพสมบูรณ์ ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัย

๔. ควบคุมดูแลในเรื่องอาหารที่นักเรียนนำไปรับประทานรวมทั้งที่ซื้อรับประทานด้วย

๕. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ยาเวชภัณฑ์ อุปกรณ์ปฐมพยาบาล เป็นต้น

๖. หากมีการเกิดอุบัติเหตุให้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๗. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ
แนวทางแก้ไขปัญหา

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น/นำส่งโรงพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
๓. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๔. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. โรงพยาบาลวานรนิวาส
๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
๓. ผู้ปกครอง

๗. อุบัติเหตุจากการนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมสำคัญ

การร่วมกิจกรรมสำคัญเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้มีขึ้นเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ทักษะความสามารถในด้านต่างๆ ของนักเรียน และเป็นการสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งชุมชนมักจะขอความร่วมมือจากสถานศึกษาอยู่เป็นประจำ เช่น กิจกรรมการแสดงของนักเรียน กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด เป็นต้น กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้หากครูผู้ควบคุมไม่วางแผนการทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ให้รอบคอบ นักเรียนขาดความระมัดระวังในการทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่ถูกต้อง สถานที่ที่ใช้ทำกิจกรรมมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้โดยง่าย หรืออุปกรณ์ที่ใช้อยู่ในสภาพชำรุดอุบัติเหตุก็อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน การร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ จึงต้องมีมาตรการป้องกันที่ดี

แนวทางการดำเนินการ

การแสดงของนักเรียนบนเวทีหรือกลางแจ้ง

การจัดกิจกรรมการแสดงของนักเรียนบนเวที หรือการแสดงกลางแจ้ง จะพบเห็นได้ในโรงเรียนทุกระดับ เช่น เนื่องในโอกาสวันสำคัญๆ ของทางราชการและของโรงเรียน มีองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุในระหว่างการจัดกิจกรรมได้ ด้วยความห่วงใย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดมาตรการป้องกัน และแนวทางแก้ไข ไว้ดังนี้

๑. ต้องตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของเวทีบันได และอุปกรณ์ประกอบให้มีความปลอดภัย
๒. ตรวจสอบระบบกระแสไฟฟ้าที่ระดับตักแต่งบนเวที และบริเวณงานให้มีความปลอดภัย
๓. ควรหลีกเลี่ยงการแสดงที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย เช่น มีการต่อตัวกันหลายๆ ชั้น การแสดงที่ผาดโผน การแสดงที่ต้องใช้ของมีคม หรืออุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย
๔. จัดระบบรักษาความปลอดภัยในการแสดงแต่ละประเภทให้ถูกต้อง
๕. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

การเดินรณรงค์ลักษณะต่างๆ

การเดินรณรงค์ในโอกาสต่างๆ ของสถานศึกษา จะมีประจำ เช่น ในโอกาสวันสำคัญๆ อาทิ

การเดินเทิดพระเกียรติวันเฉลิมพระชนมพรรษา ©

การเดินรณรงค์เชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ©

การ ©เดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด

การจัดขบวนแห่เทียนจำนำพรรษา ©

ฯลฯ ©

จากข้อมูลที่ผ่านมา พบว่า การเดินรณรงค์ในลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเสมอๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดมาตรการป้องกันและแนวทางแก้ไขให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ต้องประสานงานกับตำรวจจราจรในเรื่องการเดินรณรงค์บนถนน
๒. ต้องมีครูผู้ควบคุมนักเรียนในการทำกิจกรรมทุกครั้ง
๓. ต้องมีหน่วยปฐมพยาบาลจากหน่วยงานสาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่พยาบาลร่วมไปในขบวน
๔. กำหนดระยะทางที่เหมาะสมกับอายุของนักเรียน
๕. ต้องมีการสำรวจสุขภาพและความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรม
๖. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

การเล่นกีฬาและการแข่งขันกีฬา

สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนเล่นกีฬาตามความถนัด จัดให้มีการหลากหลายในประเภทของกีฬา เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาแก่เด็ก

มาตรการป้องกันและแนวทางแก้ไข

๑. จัดหรือเลือกประเภทกีฬาให้เหมาะสมกับอายุ เพศและสภาพร่างกายของนักเรียน
๒. ตรวจสอบตราดูแลสถานที่และอุปกรณ์สนามให้มีความพร้อมสมบูรณ์ มั่นคง แข็งแรงและปลอดภัยก่อนการใช้ประกอบกิจกรรมทุกครั้ง
๓. ตรวจสอบอุปกรณ์กีฬาต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน
๔. ให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิธีใช้อุปกรณ์ การดูแลรักษา และปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยเคร่งครัดเมื่อเล่นกีฬา ฟุตบอล หรือแข่งขัน ควรจัดทำแนวปฏิบัติและข้อควรระวังในการใช้สนามติดไว้บริเวณสนาม
๕. ต้องมีครูผู้รับผิดชอบในระหว่างการเล่น ฟุตบอล แข่งขันกีฬา
๖. ต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัย และการรักษาพยาบาลในการจัดกิจกรรมการแข่งขันทุกครั้ง
๗. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม

กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด ถือเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ทางสถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาความมีระเบียบวินัย และเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ในทุกๆ ปี เมื่อสิ้นสุดฤดูฝน อยู่ในช่วงภาคเรียนที่ ๒ จะเป็นช่วงเวลาที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมของ

นักเรียนที่เรียนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวจะจำแนกได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. การจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา

๒. การจัดกิจกรรมภายนอกสถานศึกษา ณ สถานที่ค่ายลูกเสือทั้งของภาครัฐและเอกชน การเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการอยู่ค่ายพักแรม จะเกิดขึ้นเป็นประจำ ในบางครั้งอาจรุนแรงถึงมีผู้เสียชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดมาตรการป้องกันและแนวทางแก้ไขไว้ดังต่อไปนี้

๑. การเตรียมสถานที่ต้องแน่ใจว่าเป็นสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย

๒. ตรวจสอบเส้นทางการเดินทางและยานพาหนะให้มีความปลอดภัย

๓. ดำเนินการขออนุญาตตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียนไปศึกษา

นอกสถานที่

๔. กำหนดบุคลากรในการควบคุมดูแลลูกเสือ เนตรนารี ให้เพียงพอเหมาะสมกับนักเรียน

๕. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อการดูแลรักษาความปลอดภัยในการอยู่ค่ายพัก

แรม

๖. จัดเวรยามในการป้องกันเหตุร้ายต่างๆ

๗. จัดให้มีเจ้าหน้าที่พยาบาลและเครื่องเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาล

๘. เตรียมอาหารและน้ำดื่มที่สะอาดถูกหลักอนามัย

๙. ตรวจสอบอุปกรณ์การอยู่ค่ายพักแรมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน เช่น เต็นท์ เครื่องนอน หมอน มุ้ง ไฟฉาย ไม้ขีดไฟ เป็นต้น

๑๐. จัดที่พักลูกเสือ เนตรนารี ให้แยกเป็นสัดส่วน

๑๑. จัดให้มีการประกันอุบัติเหตุหมู่ให้นักเรียนและบุคลากร

๑๒. กรณีที่นักเรียนเกิดพลัดหลงหรือหายจากการไปศึกษานอกสถานที่ หรืออยู่ค่ายพักแรม ให้แจ้งและประสานงานกับผู้ดูแลสถานที่ บุคคลในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนค้นหา ติดตามและแจ้งให้ผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชาทราบโดยทันที

๑๓. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

การเข้าร่วมพัฒนาชุมชน

การพัฒนาด้านจิตสาธารณะ (Public Mind) เป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ต้องการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้มีจิตอาสา รู้จักการบำเพ็ญประโยชน์ เสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กว่าร้อยละ ๙๕ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันจึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็น การนำนักเรียนเข้าร่วมพัฒนาชุมชน จึงเป็นอีกภารกิจหนึ่งของสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม จึงกำหนดมาตรการป้องกันและแนวทางแก้ไข ดังนี้

๑. หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่อาจเกิดอันตราย หรือไม่เหมาะสมกับนักเรียน

๒. จัดครูคอยควบคุมดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

๓. แบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

๔. ตรวจสอบอุปกรณ์ เช่น มีด จอบ เสียม เป็นต้น ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

๕. การใช้เครื่องมือ โดยเฉพาะของมีคมต้องระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก
๖. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชา

การใช้ลูกโป่งอัดแก๊สในการจัดงานพิธีต่างๆ

จากการเก็บข้อมูล พบว่าสถานศึกษานิยมใช้ลูกโป่งอัดแก๊ส เป็นอุปกรณ์ประกอบในกิจกรรมพิธีเปิด อาทิ กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน หรือ กีฬาระหว่างสถาบัน เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาจะมุ่งเน้นที่ความสวยงาม ความยิ่งใหญ่อลังการของกิจกรรมเป็นสำคัญ โดยลืมนึกถึงความปลอดภัย หรืออุบัติเหตุ ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จึงกำหนดมาตรการป้องกันและแนวทางแก้ไขสำหรับสถานศึกษา ไว้ดังนี้

๑. ควรหลีกเลี่ยงการใช้ลูกโป่งอัดแก๊ส
๒. ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ ควรระมัดระวังไม่ให้ลูกโป่งอัดแก๊สถูกความร้อน เช่น ประกายไฟจากการสูบบุหรี่หรือประทัด เป็นต้น
๓. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาล นำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

แนวทางแก้ไขปัญหา

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น/นำส่งโรงพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
๓. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๔. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. โรงพยาบาลวชิรพยาบาล
๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
๓. ผู้ปกครอง

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ

อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อน โดยไม่ตั้งใจให้เกิดขึ้น เป็นผลทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินและเป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจและอาจทำให้เสียชีวิตได้ ด้วยในประเทศไทยได้กำหนดการเกิดภัยพิบัติ เป็นสาธารณภัย ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๔ ว่า

สาธารณภัย หมายความว่า อัคคีภัย ภัยแล้ง ภัยน้ำท่วม ภัยโรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของ

ประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้ความหมายรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

ประเภทของภัยพิบัติ แบ่งได้เป็น

1. **ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ** (Natural Disaster) เป็นภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน

๑.๑ ภัยธรรมชาติที่มีลักษณะการเกิดฉับพลัน เช่น น้ำท่วม ลมพายุ แผ่นดินไหว/แผ่นดินถล่ม โรคระบาดรุนแรง

๑.๒ ภัยธรรมชาติที่มีลักษณะการเกิดแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น ภาวะแห้งแล้ง ภาวะหนาว

๒. **ภัยที่เกิดจากมนุษย์** (Man – made Disaster)

๒.๑ ภัยที่เกิดขึ้นอย่างจงใจ เช่น การก่อการร้ายในรูปแบบต่างๆ สงคราม อาวุธชีวภาพ

๒.๒ ภัยที่เกิดขึ้นอย่างไม่จงใจ เช่น ไฟไหม้ ตึกถล่ม อุบัติภัยจากการขนส่งด้านต่างๆ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ (Natural Disaster) ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่เกิดขึ้นบ่อยๆ และควรรู้จักมีดังนี้

- ๑) อัคคีภัย (Fires)
- ๒) วัตภัย (Storm)
- ๓) อุทกภัย (Flood)
- ๔) แผ่นดินไหว (Earthquakes)
- ๕) คลื่นสึนามิ (Tsunami)
- ๖) แผ่นดินถล่ม (Landslides)
- ๗) หลุมยุบ (Sinkhole)
- ๘) ภาวะโลกร้อน (Global Warming)

๑. อัคคีภัย (Fires)

อัคคีภัย คือ ภัยที่เกิดขึ้นจากเพลิงไหม้เป็นสาธารณภัยประเภทหนึ่งที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สาเหตุที่สำคัญที่สุดของการเกิดอัคคีภัย คือ ความประมาท ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การขาดความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น ดังนั้น การป้องกันและระงับอัคคีภัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในช่วงลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งภารกิจเกี่ยวกับการป้องกัน แก๊สและฟุ้งฟู เป็นความรับผิดชอบของทุกภาคส่วนในสังคมที่จะต้องร่วมมือกัน

มาตรการป้องกัน

๑. ให้ความรู้และฝึกซ้อมครู บุคลากรและนักเรียนในเรื่องการดับไฟ การหนีไฟ การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ การซ้อมหนีไฟในสถานศึกษา

๒. จัดทำแผนงานโครงการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ การเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ เกิด อัคคีภัยไว้ล่วงหน้า โดยประสานงานกับหน่วยดับเพลิงขององค์กรป้องกันส่วนท้องถิ่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ และประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนได้รับทราบ เพื่อจะได้ทำงานประสานกัน ได้ถูกต้องทุกฝ่าย มีแหล่งข้อมูลที่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือได้ทันทีเมื่อเกิดอัคคีภัย

๓. ให้มีการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

๔. ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดอัคคีภัยอย่างสม่ำเสมอ

๕. ส่งเสริมให้มีการประกันชีวิตแก่ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคน

๖. ในกรณีที่สถานศึกษาต้องจัดเก็บวัสดุเชื้อเพลิง และสารเคมีไวไฟไว้ตามจำนวนที่ต้องการใช้ควรจัดเก็บไว้ในที่ๆ ห่างไกลจากแหล่งพลังงานความร้อน และพลังงานไฟฟ้า

๗. ขจัดสิ่งรกรุงรังภายในอาคาร ห้องเรียน ห้องพักครู ห้องเก็บของให้เป็นสัดส่วน

๘. ควรปิดไฟ ปิดพัดลม และถอดปลั๊กไฟทุกครั้งเมื่อออกนอกห้องเรียน หรือพักกลางวัน

๙. ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร และตรวจตราซ่อมบำรุงสิ่งที่นำมาใช้ในการใช้งานให้ได้มาตรฐาน เช่น สายไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น

๑๐. ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัยพร้อมแผนผังการหนีไฟ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนทราบโดยทั่วถึง

๑๑. จัดตั้งเครื่องดับเพลิงและอุปกรณ์การดับเพลิงอย่างเพียงพอ และบำรุงรักษาให้พร้อมที่จะทำงานได้ทันที

๑๒. ประสานกับชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่นในการจัดเวรยามหมู่บ้าน เพื่อระงับภัยร่วมกัน ตลอดจนปลูกจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของทรัพย์สินของทางราชการ

การปฏิบัติการเมื่อเกิดอัคคีภัย

๑. ในกรณีที่เกิดเหตุแล้ว ให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยระงับและควบคุมสถานการณ์เบื้องต้น เคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยและเอกสารสำคัญ กำหนดเขตห้ามเข้าในบริเวณที่เกิดอัคคีภัย

๒. ประสานงานขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โรงพยาบาล การไฟฟ้า หน่วยบรรเทาสาธารณภัย สถานีตำรวจและฝ่ายปกครอง เป็นต้น

๓. รายงานผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานต้นสังกัด

การฟื้นฟูหลังการเกิดอัคคีภัย

๑. ให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภค บริโภค แก่ผู้ประสบภัยในเบื้องต้น

๒. ประสานงานส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. สสำรวจ และประมาณการความเสียหายพร้อมรายงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด

๔. ซ่อมแซมอุปกรณ์ และสถานที่ ที่ยังสามารถใช้งานได้

๒. ภัย (Storm)

ภัย หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง สำหรับในประเทศไทย ภัยหรือพายุลมแรง มีสาเหตุมาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

๑. พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone) เกิดในช่วงฤดูร้อนและปลายฤดูร้อนก่อตัวขึ้นเหนือทะเลที่มีอุณหภูมิปกคลุมสูงกว่า ๒๗ องศาเซลเซียสเล็กน้อย แนวละติจูดประมาณ ๕ ถึง ๒๐ องศาเหนือและใต้ และมีคาบเวลาเกิดค่อนข้างแน่นอนของแต่ละปี ด้านการก่อตัวของพายุหมุนเขตร้อนจะเริ่มจากหย่อมความกดอากาศต่ำเหนือทะเลหรือมหาสมุทร มีการพัฒนาจนกลายเป็นพายุไต้ฝุ่น และจะอ่อนกำลังจนสลายตัวในที่สุดขนาดของพายุหมุนเขตร้อน แบ่งขนาดความรุนแรงของพายุตามความเร็วลมสูงสุดรอบศูนย์กลาง ดังนี้

๑. พายุดีเปรสชัน (Depression) เป็นพายุหมุนเขตร้อนกำลังอ่อนความเร็วลมสูงสุดไม่เกิน ๖๑ กิโลเมตรต่อชั่วโมง

๒. พายุโซนร้อน (Tropical Storm) เป็นพายุที่มีความรุนแรงปานกลาง ความเร็วลมสูงสุดตั้งแต่ ๖๒ ถึง ๑๑๗ กิโลเมตรต่อชั่วโมง

๓. พายุไต้ฝุ่น (Typhoon) เป็นระดับของพายุหมุนเขตร้อนที่มีความรุนแรงมากที่สุด ความเร็วลมเกิน ๑๑๘ กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยเกิดจากมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลจีนใต้ มีน้อยครั้งที่เกิดจากมหาสมุทรอินเดียและอ่าวเบงกอล ขณะที่พายุอยู่ในทะเลจะมีกำลังแรงมาก เป็นพายุหมุนเขตร้อนขนาดใหญ่ แต่เมื่อเคลื่อนตัวขึ้นฝั่งเข้าสู่ประเทศไทยจะอ่อนกำลังลง เนื่องจากมีแรงเสียดทานจนลดกำลังลงจนกลายเป็นดีเปรสชันที่ทำให้เกิดฝนตกหนักติดต่อกัน ทำให้เกิดน้ำท่วมได้

การปฏิบัติตน

๑. รับฟังข่าวเตือนภัยเกี่ยวกับการเกิดและเส้นทางเคลื่อนที่ของพายุหมุนเขตร้อนจากกรมอุตุนิยมวิทยาที่มีการกระจายคำเตือนภัยอย่างรวดเร็วให้เกิดแก่ประชาชนพื้นที่เสี่ยงภัย

๒. ชุมชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันสำรวจพื้นที่ต่างๆ ใกล้เคียงฝั่งทะเล เพื่อก่อสร้างอาคารหลบภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย และกำหนดเส้นทางหนีภัย พื้นที่หลบภัยอย่างชัดเจน แผนฉุกเฉินตลอดจนฝึกซ้อมการอพยพหลบภัยตามแผนที่กำหนดเพื่อลดการตื่นตระหนกเมื่อเกิดเหตุการณ์จริง

๓. อย่าออกเรือ หลบอยู่ในที่ที่มีความมั่นคง ตัดต้นไม้สูงที่ไม่แข็งแรงและอาจล้มทับบ้านได้ และติดตั้งอุปกรณ์เสริมความแข็งแรงของหน้าต่าง

๔. เตรียมเติมน้ำมันรถ และสำรองอาหาร ถ่านไฟฉาย อุปกรณ์ยังชีพ และเบอร์ติดต่อเจ้าหน้าที่ เพราะอาจมีน้ำท่วมฉับพลัน

๒. พายุฤดูร้อนหรือพายุฟ้าคะนอง (Thunder Storms) เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนหรือช่วงก่อนเริ่มต้นฤดูฝน ขณะที่อุณหภูมิในภาคต่างๆ เริ่มสูงขึ้น เนื่องจากแกนของโลกเริ่มเอียงเข้าหาดวงอาทิตย์ และดวงอาทิตย์จะเคลื่อนมาอยู่ที่บริเวณเส้นศูนย์สูตร ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวและขึ้นในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตอนบนของภาคกลาง อากาศที่อยู่ใกล้ผิวพื้นจะมีอุณหภูมิสูง ช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน แล้วมีกระแสอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศจีนพัดมาปะทะกัน ทำให้เกิดฝนฟ้าคะนองมีพายุลมแรง และอาจมีลูกเห็บตกได้ จะทำความเสียหายในบริเวณที่ไม่กว้างนักประมาณ ๒๐ - ๓๐ ตารางกิโลเมตร

๒.๑ พายุวงช้าง หรือพายุทอร์นาโด (TONADO) เป็นอากาศร้อนแรงที่สุด ซึ่งเกิดจากพายุฝนฟ้าคะนอง มีลักษณะเป็นลำเหมือนวงช้างยื่นออกมาจากฐานเมฆ เมื่อพายุฟ้าคะนองดูดเอาอากาศจากภายนอกเข้าไปที่ฐานเซลล์ด้วยพลังมหาศาล และถ้ามีการหมุนวนจะหมุนและบิดเป็นเกลียว มีเส้นผ่านศูนย์กลางของลำพายุเล็กมาก คือ ประมาณพันฟุต มักเห็นเป็นลักษณะเป็นลำพุ่งขึ้นสู่บรรยากาศ ดูคล้ายกับวงหรือท่อหรือปล่องยื่นออกมา

๒.๒ อากาศปั่นป่วน อากาศปั่นป่วนและลมกระโชกแรง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งต่างๆ บนพื้นดิน อากาศปั่นป่วนเกิดขึ้นทั้งภายในพายุฝนฟ้าคะนองและภายนอกตัวเซลล์ ภายในตัวเซลล์ พายุอากาศปั่นป่วนรุนแรงเกิดจากกระแสอากาศเคลื่อนที่ขึ้นและกระแสอากาศเคลื่อนที่ลงสวนกัน ภายนอกเซลล์พายุฝนฟ้าคะนอง อากาศปั่นป่วนที่เกิดขึ้นบางครั้งสามารถพ่นห่างออกไปไกลกว่า ๓๐ กิโลเมตรจากตัวเซลล์พายุฝนฟ้าคะนอง อากาศปั่นป่วนรุนแรงสามารถพัดทำลายสิ่งต่างๆ บนพื้นดินได้ โดยเฉพาะสิ่งก่อสร้างที่ไม่แข็งแรง

๒.๓ ลูกเห็บ ลูกเห็บมักเกิดขึ้นพร้อมกับอากาศปั่นป่วนรุนแรง กระแสอากาศเคลื่อนที่ขึ้นทำให้หยดน้ำถูกพัดพาไปสู่ระดับสูงมาก และเมื่อหยดน้ำเริ่มแข็งตัวกลายเป็นน้ำแข็ง จะมีหยดน้ำอื่นๆ เข้ามารวมด้วย ดังนั้นขนาดของน้ำแข็งจะโตขึ้นเรื่อยๆ และในที่สุดก็ตกลงมาเป็นลูกเห็บ ลูกเห็บขนาดใหญ่มักเกิดขึ้นจากพายุฝนฟ้าคะนองรุนแรงและมีเมฆยอดสูงมาก

๒.๔ ไฟแลบและฟ้าผ่า ไฟแลบและฟ้าผ่าเป็นภัยธรรมชาติที่คร่าชีวิตมนุษย์มากที่สุด ไฟแลบ ฟ้าผ่า เกิดจากประกายไฟฟ้าของการปล่อยประจุอิเล็กตรอน เมื่อเกิดความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างตำแหน่งสองตำแหน่งที่ระดับค่าหนึ่งความต่างศักย์ ทำให้เกิดแรงดันและการไหลของประจุไฟฟ้า ค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างสองตำแหน่งเป็นไปตามสภาวะอากาศที่เป็นสื่อ

มาตรการป้องกันฟ้าผ่า

๑. ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับฟ้าผ่า
๒. จัดทำแผนงานโครงการ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบติดตามข่าวพยากรณ์อากาศ และสถานการณ์ต่างๆ จากกรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนป้องกันภัยล่วงหน้า
๓. ติดตามข่าวการเคลื่อนไหวของลมพายุตลอดเวลา การพยากรณ์อากาศ และปฏิบัติตามคำแนะนำโดยเคร่งครัด
๔. ติดตั้งสายล่อฟ้าสำหรับอาคารสูงๆ บริเวณต้นไม้สูงๆ

การปฏิบัติการณ์เมื่อเกิดฟ้าผ่า

๑. เมื่อเกิดพายุฝนฟ้าคะนองให้อยู่ใกล้อาคารหรือบ้านเรือนที่แข็งแรงและปลอดภัยจากน้ำท่วม ควรอยู่แต่ภายในอาคารจนกว่าพายุฝนจะยุติลง
๒. ถ้าอยู่ภายในรถยนต์ควรจอดรถให้ห่างไกลจากต้นไม้ และแหล่งน้ำ เช่น คลอ แม่น้ำ เป็นต้น
๓. อย่าอยู่บริเวณที่เป็นน้ำเมื่อปรากฏพายุฝน เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากน้ำท่วมและฟ้าผ่า

๒.๕ ฝนตกหนัก พายุฝนฟ้าคะนองสามารถก่อให้เกิดฝนตกหนัก และน้ำท่วมฉับพลันได้ในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม หรือที่ต่ำและพื้นที่ตามบริเวณเชิงเขา โดยเฉพาะพายุฝนฟ้าคะนองชนิด STEADY STATE ซึ่งสามารถคงอยู่ได้นานหลายชั่วโมง ปริมาณฝนจำนวนมากก่อให้เกิดน้ำท่วมเฉพาะพื้นที่ เนื่องจากพายุฟ้าคะนองเกิดครอบคลุมพื้นที่บริเวณแคบ

มาตรการป้องกันก่อนเกิดวาตภัย

๑. ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนแก่ ครู บุคลากร และนักเรียนให้พ้นจากอันตราย จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบวาตภัยเป็นประจำ
๒. จัดทำแผนงานโครงการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ ติดตามข่าวพยากรณ์อากาศและสถานการณ์ต่างๆ จากกรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนป้องกันภัยล่วงหน้า

๓. ให้มีการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด
๔. ส่งเสริมให้มีการประกันชีวิตแก่ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคน
๕. ให้มีการจัดสร้างเครือข่ายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือได้ทันทีเมื่อเกิดวาทภัย

การปฏิบัติการเมื่อเกิดวาทภัย

๑. ในกรณีที่เกิดเหตุแล้ว ให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยระงับและควบคุมสถานการณ์เบื้องต้น เคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยและเอกสารสำคัญ
๒. ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบวาทภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ
๓. รายงานผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานต้นสังกัด

การฟื้นฟูหลังการเกิดวาทภัย

๑. ให้ความช่วยเหลือประสานกับส่วนราชการ องค์กร แก่ผู้ประสบภัยเบื้องต้น
๒. สำรวจ และประมาณการความเสียหายพร้อมรายงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด
๓. ซ่อมแซมอุปกรณ์ สถานที่ ที่ยังสามารถใช้งานได้ปรับปรุงสภาพให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติโดยเร็ว
๔. หากอยู่ในที่โล่ง ควรคุกเข่าและโน้มตัวไปข้างหน้า แต่ไม่ควรนอนราบกับพื้น เนื่องจากพื้นเปียกเป็นสื่อไฟฟ้า และไม่ควรอยู่ในที่ต่ำ ซึ่งอาจเกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ ไม่ควรอยู่ในที่โดดเดี่ยวหรืออยู่สูงกว่าสภาพสิ่งแวดล้อม
๕. ออกจากวัตถุที่เป็นสื่อไฟฟ้า เช่น ลวด โลหะ ท่อน้ำ แนวรั้วบ้าน รถแทรกเตอร์ จักรยานยนต์ เครื่องมืออุปกรณ์ทำสวนทุกชนิด ทางรถไฟ ต้นไม้สูง ต้นไม้โดดเดี่ยวในที่แจ้ง เป็นต้น
๖. ไม่ควรใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ และไม่ควรรใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่
๗. ไม่ควรใส่เครื่องประดับโลหะ เช่น เงิน ทองแดง ทอง โรเดียม ทองแดง ทองเหลือง ฯลฯ ในที่แจ้ง หรือถือวัตถุโลหะ เช่น ร่ม ฯลฯ ในขณะที่ปรากฏพายุฝนฟ้าคะนอง

การฟื้นฟูหลังการเกิดฟ้าผ่า

๑. ตรวจสอบความเสียหาย ซ่อมแซมแก้ไขอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงสภาพให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติโดยเร็ว
๒. ประมาณการความเสียหาย พร้อมรายงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดโดยด่วน

๓. อุทกภัย (Flood)

อุทกภัย คือ ภัยหรืออันตรายที่เกิดจากน้ำท่วม หรืออันตรายอันเกิดจากสภาวะที่น้ำไหลเอ่อล้นฝั่งแม่น้ำ ลำธาร หรือทางน้ำเข้าท่วมพื้นที่ซึ่งโดยปกติแล้วไม่ได้อยู่ใต้ระดับน้ำ หรือเกิดจากการสะสมน้ำบนพื้นที่ซึ่งระบายออกไม่ทันทำให้พื้นที่นั้นปกคลุมไปด้วยน้ำ โดยทั่วไปแล้วอุทกภัยมักเกิดจากน้ำท่วม ซึ่งสามารถแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ และบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ๆ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเกิดจากฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้นๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน หรือเกิดจากสภาวะน้ำล้นตลิ่ง น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและมีลักษณะแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายได้ทัน ความเสียหายจะเกิดกับพืชผลทางการเกษตรและอสังหาริมทรัพย์เป็นส่วนใหญ่ สำหรับความเสียหายอื่นๆ มีไม่มากนักเพราะสามารถเคลื่อนย้ายไปอยู่ในที่ที่ปลอดภัย

๒. น้ำท่วมฉับพลัน เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่ เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บหรือการต้านน้ำน้อย เช่น บริเวณต้นน้ำซึ่งมีความชันของพื้นที่มาก พื้นที่ป่าถูกทำลายไปทำให้การกักเก็บหรือการต้านน้ำลดน้อยลงบริเวณพื้นที่ถนนและสนามบิน เป็นต้น หรือเกิดจากสาเหตุอื่นๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลันมักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนักไม่เกิน ๖ ชั่วโมง และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลยแต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป เนื่องจากน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความรวดเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย ดังนั้น ความเสียหายจากน้ำท่วมฉับพลัน จึงมีมากทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

มาตรการป้องกัน

๑. ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนแก่นักเรียน ครู และบุคลากรให้พ้นจากอันตราย
๒. วางแผนโครงการ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ติดตามข่าวพยากรณ์อากาศ และสถานการณ์ต่างๆ จากกรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนป้องกันภัยล่วงหน้า
๓. จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบอุทกภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรอยู่เป็นประจำ
๔. จัดเวรยามรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด
๕. ส่งเสริมให้มีการประกันชีวิตแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทุกคน
๖. ดูแลทรัพย์สินของทางราชการ มีการจัดเก็บสัมภาระ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารสำคัญพร้อมขนย้ายได้ทันทีเมื่อเกิดอุทกภัย
๗. สถานศึกษากำหนดแผนฉุกเฉินสำหรับสถานศึกษา
๘. สถานศึกษาวางระบบการระบายน้ำและแนวป้องกันอุทกภัย
๙. มีแหล่งข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือได้ทันทีเมื่อเกิดอุทกภัย และประสานความช่วยเหลือได้ทันที

การปฏิบัติการเมื่อเกิดอุทกภัย

๑. สั่งปิดสถานศึกษาเมื่อประเมินสถานการณ์แล้วว่าอาจก่อให้เกิดอันตราย
๒. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเคลื่อนย้ายสิ่งของ
๓. ประสานงานขอความช่วยเหลือเมื่อประสบอุทกภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ
๔. รายงานผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานต้นสังกัด
๕. ประเมินการความเสียหาย รายงานของประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดด่วน

การฟื้นฟูหลังการเกิดอุทกภัย

ตรวจสอบซ่อมแซม ปรับปรุง และแก้ไขความเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติโดยเร็ว

๔. แผ่นดินไหว (Earthquakes)

แผ่นดินไหว หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันเนื่องมาจากปล่อยพลังงานใต้ดินที่สะสมออกมาอย่างเฉียบพลันเพื่อปรับสมดุลของเปลือกโลกให้คงที่ การเกิดแผ่นดินไหว แบ่งออกได้เป็น ๒ ชนิด คือ

๑. เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ได้แก่ การทดลองระเบิดปรมาณู แรงระเบิดการทำเหมืองแร่ เป็นต้น

๒. เกิดจากการสั่นสะเทือนอันเป็นสาเหตุมาจากการเคลื่อนตัวของรอยเลื่อน ที่ผ่านมาทางภาคใต้ของประเทศประสพภัยพิบัติทางธรรมชาติ คือ แผ่นดินไหวหลายครั้ง แม้ไม่ได้สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินมากมาย แต่ควรศึกษาวิธีการเตรียมการป้องกัน และมีการปฏิบัติตัวกรณีเกิดแผ่นดินไหว เพื่อลดความสูญเสียต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

มาตรการป้องกัน

๑. ให้ความรู้ในการปฏิบัติตน และแนะนำให้พ้นจากอันตราย และฝึกทักษะการปฐมพยาบาลแก่นักเรียน ครู และบุคลากร

๒. จัดทำแผนงานโครงการป้องกันติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโอกาสการเกิดแผ่นดินไหว แต่งตั้งผู้รับผิดชอบติดตามข่าวพยากรณ์อากาศ และสถานการณ์ต่างๆ จากกรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนป้องกันภัยล่วงหน้า

๓. จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบภัยจากแผ่นดินไหวแก่นักเรียน ครู และบุคลากร

๔. ตรวจสอบอาคารเรียน อาคารประกอบ ปรับปรุง ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพมั่นคง แข็งแรง

การปฏิบัติตัวกรณีเกิดแผ่นดินไหว

ก่อนอื่นอย่าตกใจ และพยายามปลอบคนข้างเคียงให้อยู่ในความสงบและช่วยคิดถึงวิธีการที่จะกู้สถานการณ์และผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ถ้าอยู่ในอาคารควรระวังสิ่งของที่อยู่บนที่สูงตกใส่ เช่น โคมไฟ ชั้นส่วนอาคาร ตู้หนังสือ ชั้นวางของ ให้ออกห่างจากประตู หน้าต่าง และกระจก ถ้าการสั่นไหวรุนแรงให้หลบอยู่ใต้โต๊ะ ใต้เตียง หรือมุมห้อง อย่าวิ่งออกมานอกอาคาร

๒. ถ้าอยู่ในอาคารสูงให้หลบอยู่ใต้โต๊ะ อย่าใช้ลิฟต์

๓. ถ้าอยู่นอกอาคารให้ออกห่างอาคารสูง กำแพง เสาไฟฟ้า และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

๔. ถ้าอยู่ในรถให้หยุดรถและอยู่ในรถจนกระทั่งแรงสั่นสะเทือนสงบจะปลอดภัยที่สุด

๕. หากอยู่ชายฝั่ง ให้อยู่ห่างจากชายฝั่ง เพราะอาจเกิดคลื่นขนาดใหญ่ซัดเข้าหาฝั่ง

๖. ห้ามใช้เทียนไข ไม้ขีดไฟ หรือสิ่งของที่ทำให้เกิดเปลวไฟ เพราะอาจก่อเกิดอันตรายจากก๊าซรั่วได้

หลังเกิดแผ่นดินไหว

๑. ควรสำรวจตัวเอง คนรอบข้างว่าได้รับบาดเจ็บหรือไม่ ให้ทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อน
๒. ควรรีบออกจากอาคารที่เสียหายทันที เพราะหากเกิดแผ่นดินไหวตามอาคารอาจพังทลายได้
๓. ใส่รองเท้าหุ้มส้นเสมอ ป้องกันเศษแก้ว หรือวัสดุแหลมคมอื่นๆ และสิ่งหักง่าง
๔. ตรวจสอบสายไฟ ท่อน้ำ ถ้าแก๊สรั่วให้ปิดวาล์วถึงแก๊ส ยกสะพานไฟจนกว่าจะแน่ใจว่าไม่มีไฟรั่ว
๕. ตรวจสอบแก๊สรั่วด้วยการดมกลิ่นเท่านั้น ถ้าได้กลิ่นให้เปิดประตู – หน้าต่างทุกบาน
๖. ให้ออกจากบริเวณสายไฟขาดและวัสดุสายไฟพาดถึง
๗. เปิดวิทยุฟังคำแนะนำ อย่าใช้โทรศัพท์นอกจากจำเป็นจริงๆ
๘. สำรวจดูความเสียหายของท่อส้วมและท่อน้ำที่ก่อก่อนใช้
๙. อย่าเป็นไทยมุงหรือเข้าไปในเขตที่มีความเสียหายสูงหรืออาคารพัง
๑๐. อย่าแพร่ข่าวลือ
๑๑. หลังจากพบเหตุการณ์ควรมีการซักซ้อมและเตรียมตัวการรับมือในครั้งต่อไป

๕. คลื่นสึนามิ (Tsunami)

สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่าเรือ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า คลื่นทะเลที่เกิดจากแผ่นดินไหว พัดจากทะเลเข้าสู่ฝั่งอย่างรวดเร็วและรุนแรงเกินกว่าคลื่นจะวิ่งหนีได้ทัน จำนวนคลื่นที่เกิดมีหลายลูกและมีขนาดไม่เท่ากัน คลื่นสึนามิจะมีความยาวคลื่นเกินกว่า ๑๐๐ กิโลเมตร และช่วงระยะเวลาของระลอกคลื่นยาวนานกว่า ๑ ชั่วโมง เกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเป็นแนวของการเกิดแผ่นดินไหวและภูเขาไฟใต้มหาสมุทรอยู่มาก เกิดขึ้นได้ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน สามารถเคลื่อนตัวสู่น้ำที่เชื่อมทะเล และมหาสมุทรได้ สาเหตุหลักของการเกิด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก คือแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินถล่ม และอุกกาบาตพุ่งชนโลก คลื่นสึนามิเป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาดศาล

มาตรการป้องกัน

๑. ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนและแนะนำให้พ้นจากอันตราย
๒. จัดทำแผนงานโครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ
๓. จัดให้มีการฝึกซ้อมจากการเกิดภัยสึนามิ แก่นักเรียน ครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
๔. จัดทำมาตรการเตรียมรับมือจากสึนามิ
๕. ในกรณีที่สถานศึกษาอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ควรติดตั้งสัญญาณเตือนภัยในสถานศึกษา พร้อมแผนฉุกเฉินการหนีภัย และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนทราบโดยทั่วถึง
๖. จัดทำข้อมูลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ
๗. จัดให้มีการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

การปฏิบัติการเมื่อเกิดสึนามิ

๑. กรณีที่สถานศึกษาอยู่ใกล้กับบริเวณชายฝั่งทะเล หรือใกล้มหาสมุทร เมื่อได้รับสัญญาณเตือนภัย ให้ปฏิบัติตามมาตรการของสถานศึกษา และปฏิบัติตามประกาศภาวะฉุกเฉินในท้องถิ่น

๒. ให้มีการปฐมพยาบาลและเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย และประสานขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล ฝ่ายปกครอง หน่วยงานบรรเทาสาธารณภัย และองค์กรการกุศล
๓. รายงานผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานต้นสังกัด

การฟื้นฟูหลังการเกิดสึนามิ

๑. ประสานงานขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒. ประเมินการความเสียหาย รายงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด พร้อมทั้งขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด

๖. แผ่นดินถล่ม (Landslides)

แผ่นดินถล่ม เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของการสึกกร่อนชนิดหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากขาดความสมดุลในการทรงตัวบริเวณดังกล่าวทำให้เกิดการปรับตัวของพื้นดินต่อแรงดึงดูดของโลกและเกิดการเคลื่อนตัวขององค์ประกอบธรณีวิทยาบริเวณนั้นจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ แผ่นดินถล่มมักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนักมากบริเวณภูเขา และภูเขานั้นอุ้มน้ำไว้จนเกิดการอึดตัว จนทำให้เกิดการพังทลาย

แผ่นดินถล่มในประเทศไทย ส่วนใหญ่มักเกิดภายหลังฝนตกหนักมากบริเวณภูเขาซึ่งเป็นต้นน้ำลำธาร บริเวณตอนบนของประเทศโดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโอกาสเกิดแผ่นดินถล่มเนื่องมาจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม ในขณะที่ภาคใต้จะเกิดในช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม

ประเภทของแผ่นดินถล่ม แบ่งตามลักษณะการเคลื่อนตัวได้ ๓ ชนิด คือ

๑. แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างช้าๆ เรียกว่า Creep เช่น Surficial Creep
๒. แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างรวดเร็ว เรียกว่า Slide หรือ Flow เช่น Surficial Slide
๓. แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างฉับพลัน เรียกว่า Fall Rock Fall

ปัจจัยสำคัญที่เป็นสาเหตุของการเกิดแผ่นดินถล่ม

- € ลักษณะของดินที่เกิดจากการผุพังของหินบนลาดเขา
- € ลาดเขาที่มีความลาดชันมาก (มากกว่า ๓๐%)
- € มีการเปลี่ยนแปลงสภาพป่า €

มาตรการป้องกัน

๑. ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนและแนะนำให้พ้นจากอันตราย
๒. จัดทำแผนงานโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ
๓. จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบภัยจากแผ่นดินถล่มแก่นักเรียน ครู และบุคลากร
๔. จัดทำมาตรการเตรียมรับมือจากดินถล่ม
๕. มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยภายในสถานศึกษา
๖. มีข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานขอรับความช่วยเหลือ

๗. หลุมยุบ (Sinkhole)

หลุมยุบ เกิดจากมีโพรงใต้ดินในบริเวณนั้น ต่อมาเพดานโพรงยุบตัวลง อาจเนื่องจากการสูบน้ำใต้ดินทำให้ขาดแรงพยุงเพดานโพรงหรือแรงสั่นสะเทือนจากการที่มียานพาหนะสัญจรไปมาในบริเวณใกล้เคียง/แรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหว จึงทำให้เพดานโพรงพังทลายลงเกิดเป็นหลุมยุบขึ้น

มาตรการป้องกัน

๑. ให้ความรู้ในการปฏิบัติตน และแนะนำให้พ้นจากอันตราย
๒. จัดทำแผนงานโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ
๓. จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบภัยจากหลุมยุบแก่นักเรียน ครู และบุคลากร
๔. จัดทำมาตรการเตรียมรับมือจากหลุมยุบ
๕. มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยภายในสถานศึกษา
๖. มีข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานขอรับความช่วยเหลือ

๘. ภาวะโลกร้อน (Global Warming)

ภาวะโลกร้อน (Global Warming) หรือ ภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change) คือ การที่อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มขึ้นจากผลของภาวะเรือนกระจก หรือที่เรารู้จักกันในชื่อว่า Greenhouse Effect โดยภาวะโลกร้อน ซึ่งมีต้นเหตุจากการที่มนุษย์ได้เพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่างๆ การขนส่ง และการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม

) นอกจากนั้นมนุษย์เรายังได้เพิ่มก๊าซกลุ่มไนตรัสออกไซด์ และคลอโรฟลูโอโรคาร์บอน(CFC) เข้าไปอีกด้วยพร้อมๆ กับการที่เรตัดและทำลายป่าไม้จำนวนมาก เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ ทำให้กลไกในการดึงเอาก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกไปจากระบบบรรยากาศถูกลดทอนประสิทธิภาพลง และในที่สุดสิ่งต่างๆ ที่เราได้กระทำต่อโลกได้หวนกลับมาสู่เราในลักษณะของภาวะโลกร้อน

ปรากฏการณ์ทั้งหลายเกิดจากภาวะโลกร้อนขึ้น ที่มีมูลเหตุมาจากการปล่อยก๊าซพิษต่างๆ จากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้แสงอาทิตย์ส่องทะลุผ่านชั้นบรรยากาศมาสู่พื้นโลกได้มากขึ้น ซึ่งนั่นเป็นที่รู้จักกันโดยเรียกว่า **สภาวะเรือนกระจก**

จากรายงานฉบับล่าสุดของคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ ไอพีซีซี (Intergovernment Panel on Climate Change : IPCC) ซึ่งเป็นรายงานที่รวบรวมงานวิจัยของนักวิทยาศาสตร์ ๒,๕๐๐ คน จากกว่า ๓๐ ประเทศ และใช้เวลาในการวิจัยถึง ๖ ปี ระบุไว้ว่า มีความเป็นไปได้อย่างน้อย ๙๐% ที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ และมนุษย์ถือได้ว่าเป็นตัวการสำคัญของปัญหาโลกร้อนในครั้งนี้

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม

๑. การส่งเสริมร่างกายและจิตใจ

จากสถานการณ์ทางสภาพแวดล้อมของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะความเสื่อมโทรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมอีกทั้งภาวะความบีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจได้กลายเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา ความรุนแรง การเอารัดเอาเปรียบ รวมไปถึงการกดขี่ ข่มเหง ของคนในสังคม ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ได้ลุกลามเข้าไปสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- ๑) จัดให้มีคณะกรรมการเฝ้าระวังป้องปรามนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และสถานที่ที่เสี่ยง โดยเฉพาะห้องเรียน ห้องน้ำ
- ๒) จัดกิจกรรมให้ควบคู่แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- ๓) จัดบริการให้คำปรึกษาเช่น เพื่อนวัยใส
- ๔) จัดทำเป็นหลักสูตรบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้
- ๕) ใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ๖) จัดบรรยากาศภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย
- ๗) จัดอาสาสมัครเครือข่าย นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน
- ๘) ให้มีผู้รับผิดชอบรายงานตามลำดับขั้นตอน
- ๙) นำนักเรียนเข้าสู่การช่วยเหลือบำบัด รักษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแล ติดตามอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง
  - ๑๐) ประสานงานผู้ปกครองเพื่อความช่วยเหลือในการดูแล
  - ๑๑) ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน บ้านพักเด็กและครอบครัว มูลนิธิ องค์กรต่างๆ เป็นต้น
  - ๑๒) จัดช่องทางการรับแจ้งข้อมูล เช่น ตู้จดหมาย E-mail หรือ Web ที่ไม่เป็นทางการ

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

๑. เชิญเด็กมาพบครู / อาจารย์ที่ปรึกษา อย่างไม่เป็นทางการ
๒. เชิญเพื่อนที่สนิทกับเด็กมาพูดคุยสอบถามข้อมูล / ข้อเท็จจริง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
๓. แจ้งผู้บริหารเพื่อจัดประชุมครู / ผู้เกี่ยวข้องเพื่อประเมินข้อเท็จจริงและผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
๔. เชิญผู้ปกครองมาพบ แจ้งข้อมูล / ข้อสงสัยเกี่ยวกับสถานการณ์ของเด็ก (กรณีผู้ปกครองไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง)
๕. เชิญนักสังคมสงเคราะห์ / นักจิตวิทยา มาพูดคุยกับเด็กเพื่อปรับสภาพจิตใจ (กรณีไม่มีอาการบาดเจ็บ)
๖. ส่งเด็กเข้ารับการตรวจรักษา และให้ยาป้องกันการตั้งครรภ์หรือการติดเชื้อ (กรณีต้องได้รับความยินยอม / ต้องได้รับอนุญาตก่อน)
๗. ให้ผู้ปกครองแจ้งความดำเนินคดีและให้คำแนะนำผู้ปกครอง ในการปรึกษากับนักสังคมสงเคราะห์ของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานอัยการคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตำรวจ
๘. ดำเนินการปกติข้อมูล-สถานการณ์ของเด็กเป็นความลับ กรณีจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ควรให้พักการเรียนก่อนระยะสั้นๆ

๒. การทำร้ายตัวเองและการฆ่าตัวตาย

แข่งขันกับตัวเองและผู้อื่น การแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับของสังคมทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและมีภาวะกดดันที่รุนแรงซึ่งความเครียดที่เกิดขึ้นส่งผลให้นักเรียนหาทางออกด้วยการกระทำตัวเองและคิดสั้นเพื่อหนีปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่

ปัญหาการทำร้ายตัวเองและการฆ่าตัวตายมีสถิติสูงกว่าเดิมมาก และเป็นปัญหาที่หาข้อมูลค่อนข้างยากเพราะยังไม่มีมารายงานข้อมูลอย่างจริงจัง แต่จากการศึกษาข้อมูลที่มีอยู่พบว่าการที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดที่เป็นอันตรายต่อตนเอง อาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

๑) เกิดขาดสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดี แยกแยก ทะเลาะวิวาท ไม่สามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ รู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีผู้เข้าใจตนเอง

๒) การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ขาดที่พึ่ง ขาดการให้คำปรึกษา ไม่มีทางเลือกและทางออกในการแก้ปัญหา

๓) การไม่มีเป้าหมายในชีวิต ไม่เห็นคุณค่าแห่งตน คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ มีปมด้อย ไม่เป็นที่ยอมรับ ไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่สามารถปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้

๔) การผิดปกติทางชีวเคมีของสมองในส่วนที่มีความควบคุมอารมณ์ หรือโรคทางร่างกาย เช่น ต่อมน้ำท่อ หรือการได้รับยารักษาโรคบางชนิด มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง

๕) ลักษณะบุคลิกภาพ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ก้าวร้าว ไม่สามารถแสดงออกได้โดยตรงแต่ชอบใช้วิธีการรุนแรง สุดท้ายจึงทำร้ายตนเอง

๖) เกิดความกดดันทางปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ระบบการศึกษาขาดผู้ช่วยเหลือ หาทางออกในการแก้ปัญหาไม่ได้

๗) เกิดจากการติดสารเสพติด มีอาการทางประสาทอย่างรุนแรง

๘) ถูกละเมิด ถูกทำร้าย ถูกกลั่นแกล้ง

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

๑. ให้ความช่วยเหลือส่งโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด โดยด่วนที่สุด

๒. แจ้งผู้บริหารสถานศึกษา

๓. แจ้งผู้ปกครอง

๔. แจ้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

๕. กรณีพันอันตราย ควรดำเนินการดังนี้

๑) จัดให้มีเพื่อสนิทคอยอยู่ใกล้ๆ

๒) จัดให้มีครูที่ปรึกษาคอยติดตามเด็กอย่างใกล้ชิด

๓) พูดคุย บำบัด ฟันฟู โดยนักจิตวิทยา

๔) แนะนำผู้ปกครองให้คอยติดตามดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

๕) ส่งเสริมให้ทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาร่วมกับเพื่อนๆ ครู

อาจารย์ และผู้ปกครอง

๖. กรณีทราบสาเหตุ ควรดำเนินการดังนี้

๑) ถ้าเป็นเพื่อนนักเรียนให้เรียกนักเรียนที่เกี่ยวข้องและเชิญผู้ปกครองมารับรู้ด้วย

๒) ถ้าเป็นเหตุภายนอก เช่น บุคคลอื่นๆ ให้แจ้งผู้ปกครอง ให้ปรึกษากับนักสังคมสงเคราะห์

/ พมจ. บ้านพักฉุกเฉิน อัยการจังหวัดแผนกคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว และตำรวจดำเนินการ

๗. ปกปิดสถานการณ์ของเด็กเป็นความลับกับการถูกล้อเลียน หรือถูกกระทำซ้ำ

๓. สารเสพติด

ปัจจุบันปัญหาการแพร่กระจายของสารเสพติดนับได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของทุกประเทศ เพราะเป็นตัวการบ่อนทำลายความเจริญของทรัพยากรของมนุษย์ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเยาวชน และนับวันจะทวีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญหลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

๑) เด็กขาดความมั่นใจและไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ทำให้ไปทดลองและแก้ปัญหาโดยพึ่งยาเสพติด

๒) ปัญหาครอบครัว ขาดความอบอุ่น มุ่งเน้นการทำมาหากินเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ขาดการเอาใจใส่ในการอบรมดูแลบุตร

๓) ระบบการศึกษาที่เน้นการแข่งขันทำให้เยาวชนเกิดความเครียด จึงไปพึ่งยาเสพติด

๔) ต้องการการยอมรับในสังคม โดยเฉพาะเยาวชนต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อนในทางที่ผิด

๕) สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ยาเสพติดแพร่กระจายไปในที่ต่างๆ อย่างรวดเร็ว สามารถหามาเสพได้โดยง่าย

๖) เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามกฎหมายกำหนด รวมทั้งช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

๗) สื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ล่อแหลม ทำให้เยาวชนเลียนแบบในทางที่ผิดศีลธรรม

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหานี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแก้ไขปัญหานักเรียนติดยาเสพติด ตามกระบวนการดังต่อไปนี้

(๑) จำทำทะเบียนที่ติดยาเสพติด

(๒) ประสานงานความร่วมมือผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสุขภาพ บำบัดรักษา และฟื้นฟูให้กับนักเรียนที่ติดยา

(๓) จัดกิจกรรมคืนคนดีสู่สังคม

(๔) จัดกิจกรรมคืนใคร่ติดยายกมือขึ้น

๒. จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต โดยสร้างความตระหนักเพื่อให้เห็นคุณค่าแห่งตน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน

๓. จัดโครงการ “ครอบครัวเข้มแข็งโรงเรียนอบอุ่น” เพื่อเชื่อมและหลอมรวมพลังระหว่างบ้านและโรงเรียน ให้เป็นที่พึ่งแก่เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

๔. จัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาศักยภาพนักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถที่ถูกต้อง เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็นต้น

๕. จัดกิจกรรมเสริมสร้างการยอมรับทางสังคม เช่น โครงการ TO BE NUMBER ONE เวทีคนเก่ง เป็นต้น

๖. จัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังโดยอาศัยกระบวนการเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

๗. การให้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๘. นำศาสนธรรมสู่เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นหลักในการดำรงชีวิต ด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันทางศาสนาและสถานศึกษา

๙. ให้ความรู้แก่นักเรียนในการใช้วิจารณญาณเลือกชมสื่อในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม เช่น การจัดแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียน การวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง

๑๐. จัดบรรยายภาคีสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาสะอาด ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

๑๑. เฝ้าระวังในที่ลับตาในบริเวณจุดที่เป็นอันตรายและเสี่ยงต่อการกระทำความผิด เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม โดยกำหนดให้ครูและนักเรียนเป็นแกนนำนักเรียนเครือข่ายตรวจสอบสอดส่อง ดูแลอยู่เสมอ

๑๒. ใช้มาตรการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๔. การทะเลาะวิวาท

จากสภาพการณ์ปัจจุบันที่เกิดเหตุการณ์นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา ก่อการทะเลาะวิวาท ใช้อาวุธทำร้ายร่างกายคู่กรณีหรือฝ่ายตรงข้ามที่ไม่ใช่สถาบันของตน ส่งผลให้ตนเองและผู้อื่นได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต พฤติกรรมดังกล่าวเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพและอนาคตของ

นักเรียน ตลอดจนประชาชนทั่วไป เป็นการบั่นทอนขวัญกำลังใจ บรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจนเป็นความวิตกกังวลของสังคม อาจมีสาเหตุ ดังนี้

๑) คุณลักษณะความคิดของตัวนักเรียน ซึ่งมาจากพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและกระบวนการเข้าสู่สังคม ทศนคติต่อความรุนแรง โดยจำแนกได้ ดังนี้

(๑) การคบเพื่อน เกิดจากสภาวะช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงที่ให้ความสำคัญต่อเพื่อนเป็นพิเศษ วัยศึกษาคณะน้องเพราะเชื่อเพื่อน มีพลังฮึกเหิม กล้าทำผิด อยากรเด่นดัง ต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน

(๒) มีค่านิยมในทางที่ผิด รักเพื่อน รักสถาบัน เป็นพฤติกรรมของวัยรุ่น ชอบทำในสิ่งที่ท้าทาย ต้องการให้เพื่อนยอมรับเพื่อศักดิ์ศรี ประเพณี ค่านิยมในระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง ต้องการแสดงความเก่งอยู่เหนือกลุ่มอื่น การถูกท้าทาย ชีตเขียนข้อความเหยียดหยามฝ่ายตรงข้าม

๒) สภาพการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่แตกต่าง

(๑) ครอบครัวแตกแยกและชีวิตอิสระ มีสิ่งยั่วยุ นำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน ประกอบกับการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เด็กหันเหชีวิตไปในทางเสื่อม เด็กจะมีความรุนแรงจากครอบครัวเป็นเรื่องธรรมดา

(๒) ผู้ใหญ่ไม่มีความสนใจเท่าที่ควร ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความรักความเข้าใจที่เด็กจะได้รับจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เมื่อมีปัญหาจึงไม่กล้าพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับพ่อแม่ แต่จะไปปรึกษากับเพื่อน

(๓) วิธีการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน บางครอบครัวเลี้ยงดูอย่างประคบประหม่อม บางครอบครัวเลี้ยงดูด้วยการให้ช่วยเหลือตัวเองตัดสินใจเอง ขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ เด็กบางคนกลัวพ่อแม่

(๔) พฤติกรรมเลียนแบบที่ไม่เหมาะสมจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น การโฆษณา ละครภาพยนตร์ที่ส่งเสริมความรุนแรง

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาทของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

๒. ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดทำข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

๓. จัดทำระบบเครือข่ายระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา เพื่อการสื่อสารและประสานสัมพันธ์ร่วมมือป้องกันแก้ไขปัญหากับพฤติกรรมนักเรียน

๔. จัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองระหว่างสถานศึกษาหรือภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมการแสดงออก เช่น โครงการสานสายใย สานสัมพันธ์เพื่อนร่วมทางต่างโรงเรียน กิจกรรมเพื่อชีวิตที่ดีได้แก่ นักเรียน กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น

๕. สถานศึกษาจัดทำแผนวิธีป้องกันและชักซ้อมแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหทะเลาะวิวาทของนักเรียน โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างองค์กร หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖. ควบคุมการเข้า-ออก สถานศึกษาของนักเรียนและบุคคลภายนอกในช่วงเวลาที่มีนักเรียนการสอนอย่างเข้มงวด

๗. สถานศึกษาจัดอบรมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดแก่ผู้ปกครองและนักเรียน

๘. จัดให้มีช่องทางการสื่อสารทางสถานศึกษา ผู้ปกครอง ภาคเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความสามารถแก้ไขปัญหาหทารทะเลาะวิวาทของนักเรียนได้ทันต่อสถานการณ์ เช่น สายด่วน ๑๕๓๗ มีข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) และเว็บไซต์ แจ้งข่าวกรณีนักเรียนขาดเรียน กิจกรรมของสถานศึกษา เป็นต้น

๕. การถูกล่อลวงและลักพา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาแล้วโรงเรียนยังมีหน้าที่ในการดูแลนักเรียนที่อยู่ในความปกครองให้ได้รับความปลอดภัยจากการถูกล่อลวงและลักพา จากสภาพสังคมปัจจุบัน ครอบครัว สังคม คุณธรรม จริยธรรม กระแสวิถีชีวิตแบบตะวันตก ความยากจนมีผลต่อแนวโน้ม ที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาการถูกล่อลวงและลักพาเพิ่มขึ้น และการที่โรงเรียนจะสามารถให้ความดูแลคุ้มครองนักเรียนให้ปลอดภัยได้ จำเป็นต้องศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาดังกล่าว สามารถสรุปได้ ดังนี้

- ๑) นักเรียนหรือเยาวชนชนชาติทักษะในการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- ๒) เกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กแต่ละช่วงวัย เช่น การค้าประเวณี ขอทาน เป็นต้น
- ๓) ความบกพร่องในมาตรการดูแลคุ้มครองนักเรียนของสถานศึกษา
- ๔) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือผู้เกี่ยวข้องละเลย หรือขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างมัวถึง
- ๕) บริเวณสถานศึกษาและเส้นทางการเดินทางมาสถานศึกษามีจุดล่อแหลมและเสี่ยงภัยเอื้อต่อการเกิดปัญหาและการถูกล่อลวง เช่น เส้นทางการเดินทางมาสถานศึกษาค่อนข้างเปลี่ยว โกล และมีผู้สัญจรน้อย ทำให้ไม่ปลอดภัยและเปิดโอกาสให้มีฉวยชีพดำเนินการได้ ปัญหาครอบครัว ความแตกแยกภายในครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรู้ ความรัก และความอบอุ่นอย่างเพียงพอ
- ๖) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ถูกใช้เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์จากการถูกล่อลวงและลักพา เช่น facebook Line Tango เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญห

๑. แจ้งความลงบันทึกประจำวัน
๒. ครูต้องเชิญเพื่อนที่ใกล้ชิดกับเด็กมาให้ข้อมูล
๓. ใช้ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์หรือสื่อหรือโทรศัพท์ที่เด็กเกี่ยวข้องหรือใช้เป็นประจำทั้งจากที่บ้านและที่อื่นๆ
๔. ประสานกับเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองหรือองค์กร และหน่วยงานที่มีหน้าที่ติดตามการสูญหายทั้งของภาครัฐและเอกชน
๕. คอยติดตามการดำเนินการของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด และให้ข้อมูลเพิ่มเติมให้กับผู้เกี่ยวข้อง เช่น การให้โทรกลับมา หรือ การส่งข้อความผ่านคอมพิวเตอร์ถึงเพื่อน เป็นต้น

๖. สื่อลามกอนาจาร

สภาพสังคมปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ลามกอนาจารทุกรูปแบบ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของเด็กวัยรุ่น ก่อให้เกิดปัญหาทางเพศและอาชญากรรมในที่สุด ซึ่งทางโรงเรียนไม่มีวิธีป้องกันดูแลอย่างทั่วถึง ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพครอบครัว สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะในเรื่องสื่อลามกอนาจารเป็นปัญหาของโรงเรียนในปัจจุบันซึ่งสามารถจำแนกสาเหตุได้พอสังเขป ดังนี้

- ๑) การแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มบุคคลที่ขาดคุณธรรม จริยธรรมในสังคม ในการผลิตและจำหน่ายสื่อลามกอนาจารซึ่งมีจำหน่ายแพร่หลายในท้องตลาดโดยขาดการควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย
- ๒) เด็กและเยาวชนขาดจิตสำนึกและวิจารณญาณที่ดีในการเลือกเครื่องมือสื่อสาร บริโภคข้อมูลข่าวสารและสื่อบันเทิงต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัย
- ๓) กลุ่มเด็กและเยาวชนผู้บริโภคสื่อลามกอนาจารไม่ได้รับการเลี้ยงดู อบรมเอาใจใส่ชี้แนะในการเลือกบริโภคที่เหมาะสมจากผู้ปกครอง ครู ญาติพี่น้อง
- ๔) การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มงวดเพียงพอ โดยเฉพาะตามแหล่งมั่วสุม สถานบันเทิงต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปล่อยปละละเลยในการควบคุมเผยแพร่สื่อลามก
- ๕) เด็กสามารถเข้าถึงสื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศและสื่อลามกอนาจารและการแสดงออกด้านความรักอย่างเปิดเผย ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
- ๖) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ถูกใช้เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์จากการล่อลวงและการลักพาตัว

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญห

๑. สถานศึกษาดำเนินการควบคุมการดูแลการนำข้อมูลข่าวสารและสื่อบันเทิงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ไม่ให้เข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการนักเรียนในการเฝ้าระวังพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงการตรวจค้นกลุ่มเป้าหมาย
๒. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรบูรณาการการสอนในเรื่องเพศศึกษา ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดีและเหมาะสมในทางสังคมให้กับนักเรียน
๓. จัดกิจกรรมและเสริมสร้างค่านิยมปลูกฝังคุณธรรมที่พึงามให้กับนักเรียนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
๔. จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ
๕. นักเรียนที่มีความสามารถทางด้าน ICT ได้มีการแข่งขันและแสดงออกในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม
๖. ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการตรวจตรา ควบคุมดูแลตามแหล่งจำหน่ายและเผยแพร่ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านเกมส์ อินเทอร์เน็ตคาเฟ่ เป็นต้น
๗. ดำเนินการตรวจค้น ยึดสิ่งของและลงโทษ หากพบนักเรียนนำสื่อเข้ามาสู่สถานศึกษา ติดต่อประสานงานผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
๘. ตั้งกรรมการสืบหาแหล่งที่มาเพื่อตัดวงจรการแพร่ระบาดในโรงเรียน
๙. ประสานข้อมูลและหลักฐาน เพื่อส่งให้ผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
๑๐. มอบหมายหัวหน้าระดับชั้นหรือครูที่ปรึกษาติดตามและเฝ้าระวัง ภายหลังกดำเนินการแก้ไขแล้ว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไปมิให้เกิดขึ้น
๑๑. จัดรวบรวมสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำมาจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมเพื่อแก้ปัญหา

๗. อบายมุข

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลต่างจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดและแสวงหาความสุขตามความต้องการจากแหล่งมั่วสุมประเภทต่างๆ หากบุคคลใดครอบครัวยุติไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว และในที่สุดจะมีผลกระทบต่อบุตรหลาน ขาดครอบครัวดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เด็กจะแสวงหากิจกรรมนันทนาการตามแหล่งมั่วสุมตามความพอใจของตนเอง ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปในทิศทางที่ผิดทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่มีผลต่อความประพฤติการเรียนของนักเรียนด้อยลงขาดความเชื่อมั่นจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ดังนั้น ในการควบคุมสอดส่องนักเรียนให้มีมั่วสุมตามแหล่งอบายมุข ซึ่งจากการศึกษารวบรวมข้อมูลพอสรุปเป็นสาเหตุของปัญหาได้ ดังนี้

๑) สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย และการเพิ่มจำนวนของสถานบันเทิง แหล่งอบายมุข

๒) ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของนักเรียนไปในทางที่ไม่เหมาะสม

๓) ปัญหาทางการเรียนของนักเรียนขาดความสนใจด้านการเรียน ระดับสติปัญญาของนักเรียน การหนีเรียน หนีออกนอกโรงเรียน เพื่อไปมั่วสุมตามแหล่งอบายมุข

๔) ปัญหาการคบเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่สนใจเรียนเกิดการลอกเรียนแบบตามแบบอย่างที่ไม่ดีหลงในสิ่งชั่วร้ายที่ผิด

๕) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสื่อเทคโนโลยีโดยขาดการควบคุมจนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ การใช้วิจารณญาณในการรับฟัง รับชม จนส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียนในทางที่ไม่เหมาะสม

๖) จัดทำข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง โดยการสืบหาข้อเท็จจริงทันทีเพื่อทราบสาเหตุของปัญหาในการที่จะนำไปวางแผนแก้ไข

๗) เชิญประชุมผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจังร่วมกัน

๘) จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ไปในแนวทางที่เหมาะสม

๙) ใช้สื่อ หรือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เยาวชนให้การยอมรับมาเป็นแบบอย่างในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อแสดงออกในทางที่เหมาะสม ถูกต้อง

๑๐) จัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการออกตรวจตราตามแหล่งอบายมุขต่างๆ โดยการประสานงานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

๑. กำหนดให้สถานศึกษาเป็นเขตปลอดอบายมุขทุกประเภท

๒. จัดระบบการตรวจสอบ รายงานการมาสถานศึกษาของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันเพื่อป้องกันการหนีเรียน

๓. จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และความตระหนักในโทษภัย และปัญหาแหล่งอบายมุขที่ผลกระทบต่อการศึกษาและความเป็นอยู่ของนักเรียน

๔. มอบหมายหน้าที่ครูที่ปรึกษาติดตามสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มที่มีปัญหาและกลุ่มเสี่ยง ต้องรีบดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเบื้องต้น

๕. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาศักยภาพนักเรียนตามความสนใจ โดยบูรณาการกับกิจกรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
๖. จัดทำทะเบียนข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง โดยการสืบหาข้อเท็จจริงทันทีเพื่อทราบสาเหตุของปัญหาในการที่จะนำไปวางแผนแก้ไข
๗. เชิญประชุมผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจังร่วมกัน
๘. จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ไปในแนวทางที่เหมาะสม
๙. ใช้สื่อ หรือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เยาวชนให้การยอมรับมาเป็นแบบอย่างในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อแสดงออกในทางที่เหมาะสมถูกต้อง
๑๐. จัดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการออกตรวจตราตามแหล่งอบายมุขต่างๆ โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน
๑๑. จัดทำการสำรวจแหล่งอบายมุขหรือแหล่งมั่วสุม โดยจัดทำเป็นข้อมูลแผนที่ตั้งเพื่อประสานงานกับครูผู้รับผิดชอบ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
๑๒. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองช่วยกวดขัน ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ทั้งการเรียน การใช้เงินให้รัดกุม การใช้โทรศัพท์ การออกเที่ยวเตร่ หรือการทำกิจกรรมนอกบ้าน รวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีในครอบครัวไปในทางที่ไม่เหมาะสม
๑๓. จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการให้ข้อมูลข่าวสาร และติดตาม สอดคล้องดูแลป้องกันไม่ให้นักเรียนไปมั่วสุมในแหล่งอบายมุขต่างๆ
๑๔. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนปลอดจากอบายมุข

๘. พฤติกรรมชู้สาว

จากสภาพปัจจุบันโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นด้านนักเรียนมีการลอกเลียนแบบพฤติกรรมจากสังคมตะวันตกที่มีการแสดงออกทางชู้สาวอย่างเปิดเผย กล้าแสดงออกในสิ่งที่วัฒนธรรมและประเพณีไทยไม่ยอมรับ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความรุนแรงมากขึ้นทุกที อันจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมาย ซึ่งเป็นพิษภัยต่อตนเอง ครอบครัวจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการมรพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมทางชู้สาว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การค้าประเวณี เป็นต้น โดยสามารถจำแนกสาเหตุของปัญหาได้ ดังนี้

- ๑) สภาพครอบครัวของนักเรียนที่ขาดการเอาใจใส่ดูแล ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว จนเป็นผลให้นักเรียนขาดที่พึ่ง
- ๒) ความต้องการ อยากรู้อยากลอง การคบเพื่อต่างประเทศ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อปัญหามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในเรื่องชู้สาว
- ๓) สภาพแวดล้อมของสังคมรอบตัวนักเรียน สื่อ ภาพยนตร์ หนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องเพศมีแพร่หลายเป็นจำนวนมาก ซึ่งง่ายต่อการที่นักเรียนจะเข้าไปทดลองและเกิดการลอกเลียนแบบ
- ๔) การมีค่านิยมและเจตคติเรื่องเพศในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมกับวัย ขาดจิตสำนึกและจิตวิญญาณที่ดีในการตัดสินใจ

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญห

๑. จัดกิจกรรมโครงการอบรมให้ความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติตนและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในด้านการคบเพื่อนต่างเพศ เช่น โครงการอดเปรี้ยวไว้กินหวาน
๒. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย ไม่มีมั่วสุม อันจะส่งผลต่อพฤติกรรม ในทางที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
๓. กำกับ ติดตาม ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของครูเวรประจำวัน
๔. จัดให้มีสายตรวจของครู กรรมการักเรียน ออกตรวจบริเวณแหล่งมั่วสุม
๕. เมื่อนักเรียนประสบปัญหาในสถานศึกษา มอบหมายผู้รับผิดชอบ เช่น ครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา ให้คำปรึกษา สืบหาข้อเท็จจริงและดำเนินการแก้ไข ในกรณีที่ปัญหาร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชารายงาน ตามลำดับขั้นตอน
๖. ประสานงานเชิญผู้ปกครองมารับทราบปัญหา และร่วมมือช่วยกันแก้ไขปัญห
๗. ติดตาม กำกับดูแลนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม
๘. สร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนในการแจ้ง เบาะแส ข้อมูลการทำกิจกรรมต่างๆ นอกเวลา หรือนอกสถานศึกษาให้ผู้ปกครองรับทราบ
๙. จัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาและการวางตัวในการมีเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกันอย่าง เหมาะสม

๙. อินเทอร์เน็ตและเกม

เนื่องจากปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อเสรีที่นับวันจะเข้าถึงเยาวชนมากขึ้น ซึ่งเป็นสื่อที่มีทั้งคุณและโทษ ในตัวเอง การปิดกั้นมิให้เยาวชนให้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะเป็นการปิดโอกาสในการเรียนรู้เรื่องก้าวทันโลก แต่ ในทางตรงกันข้ามหากปล่อยให้เยาวชนได้เข้าไปใช้อินเทอร์เน็ตอย่างขาดสติซึ่งอาจทำให้เกิดภัยต่อตัวเยาวชน ได้อย่างมากมายเช่นกัน ในบทบาทของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ รัดกุม โดยการสร้างความตระหนักในการเรียนรู้วิธีการใช้สื่อ การเลือกรับและการเรียนรู้จากสื่ออย่างรู้เท่าทัน ชาญฉลาด จากการศึกษาถึงสาเหตุปัจจัยเสี่ยง พิษของสื่อชนิดนี้ อาจสรุปได้ดังนี้

๑. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ไม่มีขอบเขตจำกัด
๒. นักเรียนขาดจิตวิญญาณในการบริโภคข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตและเกม ก่อให้เกิดการ ลอกเลียนแบบ การจัดแบ่งเวลาไม่เหมาะสม
๓. ร้านเกมและอินเทอร์เน็ตจำนวนมากมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบของเกมให้เสมือนจริง จน กลายเป็นแรงจูงใจที่สำคัญทำให้นักเรียนมีความต้องการสูง ก่อให้เกิดปัญหาการหนีเรียน มั่วสุม
๔. สถาบันครอบครัวไม่ค่อยเอาใจใส่กวาดขันในเรื่องการเรียนของบุตรหลาน เป็นผลให้เด็กและเยาวชน เหล่านี้มีเวลารว่างมากเกินความจำเป็น
๕. การคบเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ไม่สนใจในการเรียนชอบหนีเรียนเพื่อไปมั่ว สุมในร้านอินเทอร์เน็ตและเกม

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน ควรได้รับความร่วมมือ ด้วยกันทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูและผู้ปกครองควรสอดส่องดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนอย่าง ใกล้ชิด และควรให้คำแนะนำในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นวิธีป้องกันภัยจาก อินเทอร์เน็ตสำหรับเด็ก มีดังนี้

๑. ไม่ควรปล่อยให้เด็กและเยาวชนเล่นอินเทอร์เน็ตตามลำพัง
๒. กระตุ้นให้เด็กเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่พบเห็นในอินเทอร์เน็ตให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และร้องขอความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษาเมื่อพบกับปัญหา
๓. ทำความเข้าใจกับเด็กเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อป้องกันเด็กจากเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม
๔. แนะนำเด็กจากการใช้อีเมลล์ และให้ตรวจสอบหรือสอบถามเกี่ยวกับการส่งอีเมลล์ที่ส่งมาให้เด็กอยู่เสมอ
๕. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้แฮตรูมหรือห้องสนทนาเกี่ยวกับข้อมูลที่เด็กควรปกปิดไว้ ไม่ควรบอกให้ผู้อื่นทราบ เช่น นามสกุล ที่อยู่หรือรหัสผ่านที่เป็นความลับกับผู้ที่ไม่เคยรู้จักหรือเริ่มรู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต
๖. ควรวางคอมพิวเตอร์ที่เด็กใช้ไว้ในที่เปิดเผย เช่น ห้องนั่งเล่น มากกว่าที่จะวางไว้ในห้องนอน หรือห้องส่วนตัว กลุ่มเยาวชน
๗. ไม่บอกข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ชื่อโรงเรียน ที่ทำงานหรือเบอร์ที่ทำงานของผู้ปกครองให้แก่บุคคลอื่นที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต
๘. แจ้งผู้ปกครองทราบโดยทันทีที่พบข้อมูล หรือรูปภาพใดๆ บนอินเทอร์เน็ตที่หยาบคายไม่เหมาะสม
๙. ไม่ไปพบบุคคลใดก็ตามที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตจากผู้ปกครองก่อน
๑๐. ไม่ส่งรูปหรือสิ่งของใดๆ ให้แก่ผู้อื่นที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต โดยมีได้ขออนุญาตจากผู้ปกครองก่อน

มาตรการรักษาความปลอดภัยสุขอนามัยของนักเรียน

๑. ด้านมลพิษจากสิ่งแวดล้อม

มลพิษทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาวะที่สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติถูกปะปนหรือปนเปื้อนด้วยสิ่งสกปรก สิ่งแปลกปลอม หรือสารมลพิษทำให้มีลักษณะหรือสมบัติแตกต่างไปจากเดิมหรือจากธรรมชาติ โดยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวลง ยังผลให้ใช้ประโยชน์ได้น้อยหรือใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย และมีผลเสียต่อสุขภาพ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสารพิษ และปัญหาของระบบนิเวศ ซึ่งปัญหาที่สำคัญเหล่านี้มาจากปัญหาย่อยๆ หลายปัญหา เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่รีบป้องกันแก้ไข อาจส่งผลกระทบต่อวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตได้ ซึ่งการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกัน

สถานศึกษา เป็นสถานที่ที่มีคนมารวมกันจำนวนมากในแต่ละวัน การใช้ทรัพยากรร่วมกันภายในสถานศึกษา หากไม่ได้รับการจัดการที่ดีพออาจส่งผลเสีย ก่อให้เกิดมลพิษจากสิ่งแวดล้อมได้ เช่น ของเสียจากขยะมูลฝอย เสียงรบกวนหรือมลพิษทางอากาศ ในกรณีสถานศึกษาอยู่ในเขตเมืองหรือเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น หากสถานศึกษาไม่มีมาตรการการกำจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษให้ดีพอ ผลกระทบโดยตรงที่มีต่อนักเรียนคือปัญหาด้านสุขภาพ และผลกระทบทางอ้อมที่จะตามมา

มลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและมลพิษที่เกิดจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๑.๑ มลพิษทางน้ำ (water pollution)

น้ำ ถือเป็นสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการอุปโภคและบริโภคของมนุษย์ อีกทั้งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น กล่าวคือ เกิดขึ้นได้ใหม่ตลอดเวลาเป็น

ปรากฏการณ์ของน้ำธรรมชาติที่เรียกว่า วัฏจักรของน้ำ ประกอบกับน้ำยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศในรูปของการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและการเกษตรกรรมรวมถึงการทำการประมงด้วย

๑.๒ มลพิษทางอากาศ (Air pollution)

มลพิษทางอากาศ หมายถึง ภาวะของอากาศที่มีสารเจือปนอยู่ในปริมาณที่มากพอ และเป็นระยะเวลา นานพอที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สัตว์ พืช และวัสดุต่างๆ สารดังกล่าวอาจเป็น ธาตุหรือสารประกอบ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ หรือ อาจอยู่ในรูปก๊าซ หายตของเหลวหรืออนุภาคของแข็งก็ได้ สารมลพิษอากาศหลักที่เป็นสำคัญ คือฝุ่นละออง (SPM) ตะกั่ว (Pb) ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน(NOx)และก๊าซโอโซน (O₃)

๑.๓ มลพิษทางเสียง (Noise Pollution)

มลพิษทางเสียง หมายถึง สภาวะที่มีเสียงดังเกินปกติหรือเสียงดังต่อเนื่องยาวนานจนก่อให้เกิดความ รำคาญหรือเกิดอันตรายต่อระบบการได้ยินของมนุษย์และหมายรวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีเสียงสร้างความ รบกวนทำให้เกิดความเครียดทั้งด้านร่างกายและจิตใจทำให้ตกใจหรือบาดเจ็บได้ เช่นเสียงดังมากเสียงต่อเนื่อง ยาวนานไม่จบสิ้น เป็นต้น มลพิษทางเสียงเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมของเมืองใหญ่ที่เกิดพร้อมกับการ เปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวัฒนธรรมรวมถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเสียง ดังจากยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์เสียงดังจากเครื่องจักรเสียงดังจากการก่อสร้างเสียงดังจากเครื่อง ขยายเสียง โทรทัศน์ วิทยุ และอุปกรณ์ สื่อสาร เสียงเรียกเข้าโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งเสียงสนทนาที่ดังเกินควรและไม่ถูก กาลเทศะ

ผลกระทบจากมลพิษทางเสียง

๑.การได้ยิน : การสูญเสียการได้ยินเสียงดังรบกวน เกิดเสียงหวีดก้องในหูหรือในสมอง

๒.สุขภาพกาย : ความดันโลหิตสูงใจสั่น หัวใจเต้นเร็วมือเท้าเย็น การไหลเวียนกระแสโลหิตบกพร่อง จนถึงโรคหัวใจ

๓.สุขภาพจิต : การรบกวนการพักผ่อนเกิดความเครียด และสภาวะตื่นตระหนก ซึ่งพัฒนาไปสู่อาการ เจ็บป่วยเรื้อรังซึมเศร้าและโรคจิตประสาทได้

๔. สมาธิ ความคิด และการเรียนรู้ : การรบกวนสมาธิ การคิดค้น วิเคราะห์ข้อมูลและการลด ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการตั้งใจรับฟัง

๕. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน : การรบกวนระบบและความต่อเนื่องของการทำงาน และทำให้งานล่าช้าลดทั้งคุณภาพและปริมาณ

๖. การติดต่อสื่อสาร:ขัดขวางการได้ยิน และทำให้ต้องตะโกนสื่อสารกันทำให้การสื่อสารบกพร่อง เกิดความเพี้ยนในการได้ยิน ในเด็กเล็กที่กำลังเรียนพูด จะถ่วงพัฒนาการในการฟัง การพูด และการออกเสียง ในผู้ใหญ่จะเป็นอุปสรรคต่อการรับฟังสัญญาณเตือนภัยอันอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุและอันตราย

๗. การกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว:เสียงดังเร้าอารมณ์ให้สร้างความรุนแรงทำร้ายผู้อื่น

๘. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม:กระตุ้นให้เกิดค่านิยมในความรุนแรงไม่เคารพสิทธิในความ สงบสุขของผู้อื่นและสังคมโดยรวมและขาดมารยาททางสังคมที่ดีงาม

การป้องกันมลพิษทางเสียง

๑. หมั่นสังเกตเสียงรอบตัวเป็นประจำหากไม่สามารถพูดคุยด้วยระดับเสียงปกติในระหว่าง ๑ ช่วงแขน ได้ แสดงว่าเสียง ในสถานที่นั้นดังเกินไป

๒. ควบคุมระดับเสียงโทรทัศน์ เครื่องเสียง และโทรศัพท์ไม่ให้ดังเกินไป

๓. ไม่พูดโทรศัพท์หรือส่งเสียงดังรบกวนความสงบสุขของผู้อื่นทั้งในบ้านและในที่สาธารณะ

๔. ตรวจสอบเครื่องยนต์ของยานพาหนะให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ ไม่ปรับแต่งท่อไอเสียให้เสียงดัง กด แตรเมื่อฉุกเฉินและจำเป็นเท่านั้นและลดความเร็วเมื่อขับขึ้นยานพาหนะผ่านย่านที่พักอาศัย โรงเรียนศาสนา โรงพยาบาล สวนสาธารณะ หรือชุมชน

๕. หลีกเลียงสถานที่ที่มีเสียงดัง

๖. ช่วยกันดูแลโรงเรียนให้ควบคุมระดับเสียงไม่ให้ดังเกินควร

๗. ตรวจสอบความสามารถได้ยินเป็นประจำทุกปี

๘. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการต้านภัยเสียงแก่เพื่อนและญาติ

๙. ร้องเรียนเหตุเสียงดังที่ โทร. ๑๕๕๕(กทม.) หรือโทร.๑๖๕๐

๑๐.๔ มลพิษที่เกิดจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล(Refuse and Contaminate Pollution)

) ขยะมูลฝอยSolid Waste) หมายถึง เศษสิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลต่างๆซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ และสัตว์ รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด หรือที่อื่นๆ ทั้งจากการผลิต การบริโภค การขับถ่าย การดำรงชีวิต และอื่นๆ

ประเภทของขยะ

๑. **ขยะเปียก** หมายถึง ขยะที่ย่อยสลายง่าย เช่น เศษอาหาร พืชผัก เปลือกผลไม้ เป็นต้น

๒. **ขยะแห้ง** หมายถึง ขยะที่ย่อยสลายได้ยาก เช่น กระดาษ พลาสติก แก้วโลหะ เศษผ้า ไม้ ยาง เป็นต้น

๓. **ขยะอันตราย** ได้แก่ สารเคมี วัตถุมีพิษ ซากถ่านไฟฉาย หลอดไฟ และขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาล แนวทางในการป้องกัน

๑. สร้างจิตสำนึกและสร้างความตระหนักเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. สถานศึกษากำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้อง และเคร่งครัด

- แยกขยะเปียก จำพวกเศษอาหารและขยะแห้ง จำพวกเศษกระดาษ ถุงพลาสติกออกจากกัน โดยจัดหาภาชนะรับรองขยะที่แยกจากกัน

- ทั้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้เพื่อรอการขน และควรจัดหาฝาปิดถังขยะให้เรียบร้อย ป้องกันการคุ่นเขี้ยวของสุนัขหรือสัตว์เลี้ยง

๓. ให้ความรู้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการป้องกัน แก๊ซ และจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกวิธี

สีเขียว รับรองขยะที่เน่าเสียย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้

สีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ

สีเทาฟ้าสีส้ม รองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยาถ่ายไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ

สีฟ้า รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อ ลูกอม ของบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟม และฟอรัยที่เปื้อนอาหาร

นอกจากนี้ ยังมีถุงพลาสติกสำหรับรองรับขยะมูลฝอยในแต่ละถัง โดยมัดปากถุงสีเดียวกับถังที่รองรับมูลฝอยตามประเภทดังกล่าวข้างต้น

๔. รมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าใจและยอมรับว่าเป็นภาระหน้าที่ของตนเอง ในการร่วมมือกันจัดการขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชนและมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่

๔.๑ ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และถ่ายไฟฉายชนิดประจุไฟใหม่ เป็นต้น

๔.๒ เลือกใช้สินค้าที่มีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

๔.๓ ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

๕.สถานศึกษากำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้อง และเคร่งครัด

- ควรมีการคัดแยกขยะและทิ้งลงในถังรอง แยกขยะเปียก จำพวกเศษกระดาษถุงพลาสติก จากกัน โดยจัดหาภาชนะรองรับขยะที่แยกจากกัน

-ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้เพื่อรอการขน และควรจัดหาฝาปิดถังขยะให้เรียบร้อยป้องกันการคุ่นเขี้ยวของสุนัขหรือสัตว์เลี้ยง

๖.จัดกลุ่มอาสาสมัคร หรือ ชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม/โครงการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เช่น

๖.๑ โครงการขยะรีไซเคิลแล่งสิ่งของเช่น ต้นไม้ ไข่

๖.๒โครงการที่ป้อนน้ำ ปุยอีเอ็ม ขยะหอม ปุยหมัก

๖.๓โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล

๖.๔โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้

๖.๕โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

๗.ดำเนินการจัดขยะ โดยใช้หลัก ๕ R ดังนี้

๑)REDUCE เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น การนำตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก หรือการรายงานผลทางราชการด้วยระบบ ICT แทนกระดาษ (PAPERLESS)

๒) REUSEเป็นการนำของเสียมาใช้ใหม่ หรือเป็นการใช้ซ้ำ เช่น ขวดน้ำหวานนำมาบรรจุน้ำดื่มหรือนำกระดาษที่ใช้แล้วมาพับถุง

๓) REPAIR เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น แก้ว ใต๊ะ วิทยุ ยางรถยนต์

๔)RECYCLE เป็นการนำของเสียมาแปรรูปโดยผ่านกระบวนการแปรรูป แล้วนำมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก ขวด โลหะ กระดาษ

๕)REJECT เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ที่ผิดวัตถุประสงค์ เช่นกระป๋อง หรือ ขวดใส่สารเคมี ต้องหลีกเลี่ยงนำมาใส่อาหารนอกจากนี้ ยังรวมถึงการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำร้ายยากหรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม

๒.ด้านการอุปโภคบริโภค

ในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อการอยู่รอด คือ การอุปโภคบริโภค ซึ่งจะสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย สถานศึกษาเป็นสถาบันที่ผู้ปกครองนำบุตรหลานมาศึกษาหาความรู้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการด้านอุปโภคบริโภคของนักเรียนให้ได้มาตรฐาน สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครอง ในขณะที่ผู้ประกอบการภายในโรงเรียนพยายามทุกวิถีทางที่จะแสวงหาผลประโยชน์สูงสุด โดยการลดต้นทุนการผลิต ด้านการใช้วัสดุคุณภาพต่ำ มีสารเคมีปนเปื้อน จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์โดยไม่คำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้ใช้ จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการอุปโภคบริโภคสามารถสรุปสาเหตุของปัญหาได้ดังนี้

๑)นักเรียนบริโภคอาหาร น้ำ นม ที่ไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน จะเป็นอันตรายต่อร่างกาย และการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ อาจเป็นสาเหตุของการเกิดโรคติดต่อในโรงเรียนได้ง่าย

๒)ขาดการตรวจสอบคุณภาพสารปนเปื้อนในอาหารและน้ำดื่มในสถานศึกษา

๓)ในกรณีที่ประสบเหตุจากการอุปโภคบริโภคของนักเรียนภายในสถานศึกษาให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนส่งต่อสถานพยาบาลที่ใกล้เคียง จัดครูพยาบาลหรือครูอนามัยโรงเรียนอำนวยความสะดวกในการดูแลรักษาพยาบาลร่วมกับผู้ปกครองเพื่อรับทราบข้อมูลนักเรียน

๔)ประสานงานแจ้งผู้ปกครองนักเรียนรับทราบเมื่อเกิดเหตุเพื่อความร่วมมือในการดูแลรักษาอย่างรายงานเหตุการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับขั้น

๕)ติดต่อประสานงานบริษัทผู้รับประกันอุบัติเหตุให้กับบุคลากรและนักเรียนเพื่อขอรับสินไหมทดแทน (ถ้ามี)

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

๑.แต่งตั้งคณะกรรมการโภชนาการ สถานศึกษา เพื่อกำกับ ติดตาม ดูแลการควบคุมคุณภาพอาหาร และเครื่องดื่มในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด

๒.จัดให้มีชมรมคุ้มครองผู้บริโภคในสถานศึกษา(อย.น้อย)เพื่อตรวจสอบคุณภาพและสารปนเปื้อนในอาหารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

๓.จัดระบบมาตรฐานสุขาภิบาล โรงอาหาร อาคารโรงเรียน อาคารประกอบ

๔.จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อโฆษณาในการใช้เครื่องอุปโภคและบริโภค

๕.จัดให้มีเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในโรงอาหารของโรงเรียน

๖.จัดให้มีระบบกำจัดขยะ การบำบัดน้ำเสีย และสร้างบ่อตกไขมัน

๗.จัดให้มีระบบประกันอุบัติเหตุให้กับบุคลากรและนักเรียน

๘.จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากร ในการรู้จักวิถีและการเก็บรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ถูกสุขอนามัย

๙.จัดทำป้ายนิเทศรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค และอันตรายอันเกิดจากการใช้เครื่องอุปโภคและบริโภค ห้องน้ำ ห้องส้วม และเครื่องใช้ต่างๆรวมถึงอาหาร

๑๐.จัดบูรณาการความรู้ทางด้านโภชนาการเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา

๓.ด้านโรคติดต่อ

โรคติดต่อ คือ โรคที่สามารถถ่ายทอดติดต่อถึงกันได้ระหว่างบุคคล โดยมีเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ เป็นสาเหตุของโรค และถึงแม้ว่าเชื้อโรคจะเป็นตัวก่อเหตุ แต่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ ก็เป็นปัจจัยร่วม ที่สำคัญที่จะทำให้เกิดโรคติดต่อนั้นๆขึ้น

โรคติดต่อในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทยเป็นบริเวณร้อนชื้นจึงทำให้เชื้อโรคและแมลงที่เป็นพาหะนำโรคเจริญเติบโต และแพร่พันธุ์ได้ง่าย ประเทศเขตร้อนจึงพบโรคติดต่อชนิดต่างๆมากกว่าประเทศที่มีอากาศหนาว โดยโรคที่พบบ่อยในเขตร้อนจะเรียกรวม “โรคเขตร้อน” (Tropical Diseases)ซึ่งอาจเกิดจากเชื้อไวรัสซึ่งมีขนาดเล็กมากลงไปจนถึงสัตว์เซลล์เดียว และหนอนพยาธิต่างๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.๒๕๒๓ โดยได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข และโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความเรียงตามลำดับดังนี้

๑.โรคติดต่ออันตราย มีอยู่๔โรค แก่ อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ ไข้เหลือง และกาฬโรค

๒. โรคติดต่อ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ มีอยู่ ๔๔ โรค คือ อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ ไข้เหลือง ไข้กาฬหลังแอ่น คอตีบ ไอกรณ โรคบาดทะยัก โปลิโอ ไข้หัด ไข้หัดเยอรมัน โรคคางทูม ไข้อสุกอีใส ไข้หวัดใหญ่ ไข้สมองอักเสบ ไข้เลือดออก โรคพิษสุนัขบ้า โรคตับอักเสบ โรคตาแดงจากไวรัส อาหารเป็นพิษ โรคบิดบะซิลลารี(bacillary dysentery)โรคบิดอะมีบา(amoebic dysentery)ไข้รากสาดน้อย ไข้รากสาดเทียม ไข้รากสาดใหญ่ สครับไทฟัส (scrub typhus) มูรีไทฟัส(murine typhus)วัณโรค โรคเรื้อน ไข้จับสั่นแอนแทรกซ์ (anthrax) โรคทริคิโนซิส(โรคฉี่หนู)ซิฟิลิส หนองใน หนองในเทียม กามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง แผลริมอ่อน แผลกามโรคเรื้อรังที่ขาหนีบ โรคไขกลับซ้ำ โรคอุจจาระร่วง โรคแผลเรื้อรัง และโรคเท้าช้าง

๓.โรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ มีอยู่ ๑๕ โรค ได้แก่ อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ ไข้เหลือง คอตีบ บาดทะยักในเด็กใหม่ โปลิโอ ไข้สมองอักเสบ ไข้พิษสุนัขบ้า ไข้รากสาดใหญ่ แอนแทรกซ์ โรคทริคิโนซิส ไข้กาฬหลังแอ่น โรคคุดทะราดระยะติดต่อโรคเอดส์ (AIDS) หรือกลุ่มอาการภูมิคุ้มกัน โรคเลือด

ปัจจุบัน โรคติดต่อ ที่เป็นอันตรายหลายชนิดถูกควบคุมและกำจัดไปหมดแล้ว เช่น กาฬโรค ไข้ทรพิษ ส่วนโรคติดต่อ บางชนิดยังคงพบอยู่บ้างแต่ลดความรุนแรงของโรคติดต่อ หลายชนิดปรากฏอยู่ และยังมีพบโรคติดต่อชนิดใหม่เกิดขึ้น

อหิวาตกโรค(Cholera)

อหิวาตกโรค แบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ อหิวาตกโรคชนิดแท้ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย วิบริโอ คอเลอเร ส่วนอหิวาตกโรค ชนิดเทียมเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย เอลเทอร์วิบริโอ ซึ่งอยู่ใน อุจจาระหรืออาเจียนของผู้ป่วย และแพร่กระจายอยู่ในอาหารและน้ำดื่มได้ โดยมีแมลงวันเป็นพาหะ

ผู้ป่วยอหิวาตกโรค อาจไม่มีอาการ มีอาการอย่างอ่อน เช่น ปวดท้อง ท้องเสียท้องร่วงวันละหลายครั้ง แต่ ๑-๒ วันหายเป็นปกติหรือผู้ป่วยบางคนมีอาการรุนแรงมาก คือ ถ่ายอุจจาระเหลวคล้ายน้ำขาวขำว มีกลิ่นคาวอาเจียน ซึ่งการถ่ายบ่อยทำให้ร่างกายสูญเสียน้ำและเกลือแร่ จนอาการอ่อนเพลีย ชีพจรเต้นเบาและเสียชีวิตในที่สุด

การป้องกัน อหิวาตกโรค ทำได้โดยการรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ๆร้อนๆ ใช้ช้อนกลางและหมั่นล้างมือบ่อยๆดื่มและใช้น้ำที่สะอาด ทำลายขยะแหล่งแพร่เชื้อโรคและใช้ส้วมที่ถูกสุขลักษณะ จะช่วยลดความเสี่ยงจากการป่วยด้วยโรคดังกล่าวได้

ไข้หวัด และ ไข้หวัดใหญ่ (Influenza)

ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย และติดต่อกันง่ายมาก ระบาดตลอดทั้งปีแต่มักเกิดในช่วงที่อากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ฤดูฝนต่อกับฤดูหนาว

โรคตาแดง (conjunctiva)

เป็นโรคติดต่อที่แพร่ระบาดได้เร็วผ่านการสัมผัสสิ่งของเครื่องใช้ของผู้ป่วยตาแดง และมีกระบาดในช่วงหน้าฝน กับเด็กๆ ทั้งนี้โรคตาแดง ไม่เป็นอันตรายถึงชีวิต แต่ต้องรักษา

โรคไขกาทหลังแอนMeningococcal)

เป็นโรคติดเชื้อแบคทีเรียเฉียบพลันพื้นที่ที่มีอุบัติการณ์ของโรคสูงติดต่อกันหลายปี ได้แก่ แอฟริกากลางแถบทะเลทรายซาฮาราสามารถแพร่จากคนสู่คนผ่านละอองน้ำมูกน้ำลายจากปากจมูกของผู้ที่เป็นพาหะ(ผู้ติดเชื้อแต่ยังไม่มีอาการป่วยแสดงออกมา)

อาการของผู้เป็นไขกาทหลังแอนจะปวดศีรษะมากอ่อนเพลีย คลื่นไส้ อาเจียน เจ็บคอ คอแข็ง ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อ มักมีผื่นเลือดออก ใต้ผิพื้นร่วมกับจำเลือดขึ้นตามตัว แขนขา อากาจมีอาการ ของเยื่อหุ้มสมองอักเสบ ร่วมด้วย ในรายที่เป็นรุนแรงผู้ป่วยจะซึม ชัก และช็อก เสียชีวิตได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังเริ่มมีอาการ การยืนยันการวินิจฉัยโรคทำได้โดยการเจาะน้ำไขสันหลังส่งตรวจหาเชื้อmeningococci

ไข้สมองอักเสบ (Encephalitis)

โรคไข้สมองอักเสบ เกิดจากติดเชื้อไวรัสหลายชนิด แต่ในประเทศไทยมักพบจากเชื้อไวรัสJapanese encephalitis หรือเรียกว่า เจอี (JE)ทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ อัตรา การป่วยตาย อยู่ระหว่างร้อยละ ๒๐-๓๐ ปี และพบ โรคนี้ได้ชุกชุมในฤดูฝน ในประเทศไทยพบโรคนี้นในภาคเหนือมากกว่าภาคอื่นๆ

ผู้ติดเชื้อไข้สมองอักเสบ จะไม่แสดงอาการ โดยมีเพียง๑ ใน ๓๐๐-๕๐๐ คนเท่านั้น ที่จะมีอาการคือเป็นไข้ ปวดเมื่อย อ่อนเพลีย ต่อไปอาการปวดศีรษะจะมากขึ้น อาเจียน ง่วงซึมจนไม่รู้สีกตัว บางรายอาจมีอาการเกร็งชักกระตุกด้วยอาจมีอาการหายใจไม่สม่ำเสมอในรายที่รุนแรงมากจะถึงแก่กรรมประมาณวันที่ ๗-๙ ของโรค ถ้าพ้นระยะนี้ แล้วจะผ่านเข้าระยะฟื้นตัว ระยะเวลาของโรคทั้งหมดประมาณ ๔-๗ สัปดาห์ เมื่อหายแล้ว ประมาณร้อยละ ๖๐ ของผู้ป่วยจะมีความพิการเหลืออยู่ เช่น อัมพาตแบบแข็งเกร็ง(spastic) ของแขนขา มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง มีสติปัญญาเสื่อม ปัจจุบัน โรคไข้สมองอักเสบยังรักษาไม่ได้ แต่ป้องกันได้ด้วยการฉีดวัคซีน ๒ ครั้ง ห่างกัน ๑ เดือน แล้วฉีดเพิ่มอีก ๑ ครั้ง หลังจากฉีดเข็มที่ ๒ ได้ ๑ ปี ควรจะเริ่มให้วัคซีนเมื่ออายุ ๑ ปี พร้อมกับการให้ booster dose DTP และ OPV รวมทั้งหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกยุงกัด อันเป็นพาหะของโรค

ไข้เหลือง(Yellow fever)

ไข้เหลือง เป็นโรคติดเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดการระบาดใหญ่ในทวีปแอฟริกา และ อเมริกา มาตั้งแต่ ๔๐๐ ปีก่อน คำว่า”เหลือง”มาจากอาการตัวเหลืองหรือดีซ่าน (Jaundice) ที่มักพบในผู้ป่วย และยังมีอาการไข้สูงร่วมกับซีพจรเต้นช้าผิดปกติ ปวดกล้ามเนื้อร่วมกับปวดหลัง ปวดศีรษะ หนาวสั่น เบื่ออาหาร ทำให้อาเจียนและถ่ายเป็นเลือดจนถึงไตวาย มีโปรตีนปัสสาวะ (albuminuria)และปัสสาวะไม่ออก(anuria) ครั้งหนึ่งของผู้ป่วยระยะโลหิตเป็นพิษจะเสียชีวิตภายใน ๑๐-๑๔ วัน ที่เหลือจะหายเป็นปกติโดยอวัยวะต่างๆ ไม่ถูกทำลาย

ไข้เหลือง มีุงกลายเป็นพาหะนำโรคและไม่มีการรักษาจำเพาะ เน้นการรักษาตาม อาการ และฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรค

ไข้รากสาดใหญ่(Typhus)

)หรือไข้ไทฟัสTyphus) เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย กลุ่มริคเกตเซีย โดยมีแมลงปรสิตเป็นพาหะ โรคไข้รากสาดใหญ่ มี ๓ ชนิด คือ

๑.ไข้รากสาดใหญ่ชนิดระบาด มักระบาดหลังสงครามหรือภัยพิบัติ จะมีอาการปวดศีรษะ รุนแรง มีผื่นตามลำตัว แขนขา ปวดกล้ามเนื้อ ความดันโลหิต ซึมไวต่อแสงและเพื่อ ไข้สูงสามารถรักษาได้โดยให้ ยาปฏิชีวนะ

๒. ไข้รากสาดใหญ่ประจำถิ่น ติดต่อผ่านทางหมัดที่กัดหนู อาการปวดศีรษะเป็นไข้ หนาวสั่น คลื่นไส้ อาเจียน รักษาให้หายได้ แต่ในผู้สูงอายุ หรือผู้มีภูมิคุ้มกันอาจเสียชีวิตได้

๓. ไข้รากสาดใหญ่จากป่าละเมาะเกิดจาเชื้อแบคทีเรีย มีไวรัสนซึ่งพบมากตามป่าละเมาะเป็นพาหะ ภาษานี้ปุ่นเรียกโรคสี่สีกามูชิ

ไข้เลือดออก(Acute Hemorrhagic Fever)

ไข้เลือดออก เป็นโรคที่เกิดจากยุงลายเป็นพาหะ จึงมีกระบาดในประเทศเขตร้อนชื้นโดยผู้ป่วยจะมีไข้ สูงถึง ๓๙-๔๐ องศาเซลเซียส หน้าแดง มีเลือดออกเป็นจุดตามตัว ตับโต อาจมีอาการปวดท้องและช็อกได้ จึง ต้องรีบรักษาโดยเร็ว โดยการเฝ้าระวังภาวะช็อกและเลือดออก

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ตามรายงานการประชุมที่แนบ โดยที่ประชุม เห็นว่าการดำเนินการควบคุมโรคไข้เลือดออกโรงเรียนทั้งในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย จะสามารถลดความรุนแรงของการระบาดของโรคไข้เลือดออกได้ สำหรับกระทรวงศึกษาธิการสามารถดำเนิน กิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถดำเนินการได้เองในทุกสถานศึกษา ดังนี้

๑. ดำเนินการรณรงค์กำจัดลูกน้ำในสถานศึกษาพร้อมกันในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๖ (ASIAN DENGUE DAY)

๒. ขอให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมรณรงค์ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำให้ สถานศึกษาเป็นเขตปลอดลูกน้ำ

๓. จัดกิจกรรมให้นักเรียนสำรวจและกำจัดลูกน้ำในโรงเรียนทุกวันศุกร์

๔. ขอให้ครู-อาจารย์ มอบหมายให้นักเรียนทำการกำจัดลูกน้ำในบ้านทุกสัปดาห์

๕. ขอให้มึกิจกรรมให้ความรู้เรื่องไข้เลือดออกหน้าเสาธง โดยขอรับการสนับสนุนวิทยากรจาก หน่วยงานสาธารณสุข หรือ พัฒนาวิทยากรจากบุคลากรของโรงเรียนเอง

๖. ขอให้โรงเรียนคัดเลือกประเด็นปัญหาไข้เลือดออกในการดำเนินงานบรรลุผลโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ

๗. ขอให้มีการเฝ้าระวังนักเรียนที่มีไข้หากสงสัยเป็นโรคไข้เลือดออกแนะนำให้ไปพบแพทย์

คอตีบ(Diphtheria)

โรคคอตีบ หรือ ดิฟเทอเรีย เป็นโรคติดเชื้อเฉียบพลันของระบบทางเดินหายใจ เกิดจากเชื้อแบคทีเรียซึ่ง ทำให้เกิดการอักเสบมีแผ่นเยื่อเกิดขึ้นในลำคอในรายที่รุนแรงจะมีการตีบตันของทางเดินหายใจ จึงได้ชื่อว่าโรค คอตีบ และอาจทำให้ถึงตายได้ นอกจากนี้จากพิษ(exotoxin) ของเชื้อจะทำให้มีอันตรายต่อกล้ามเนื้อหัวใจ และเส้นประสาทส่วนปลาย

อาการโรคคอตีบคือเริ่มจากมีไข้ต่ำๆคล้ายหวัด บางรายอาจจะพบต่อมน้ำ เหลืองที่คอโตด้วย เมื่อ ตรวจดูในคอพบแผ่นเยื่อสีขาวปนเทาติดแน่นอยู่บริเวณลิ้นไก่ แผ่นเยื่อนี้เกิดจากพิษที่ออกมาทำให้มีการทำลาย เนื้อเยื่อ และทำให้มีการตายของเนื้อเยื่อทับซ้อนกันเกิดเป็นแผ่นเยื่อ(membrane)

คอตีบ สามารถติดต่อกันง่ายผ่าน การไอ จามรดกกัน หรือพูดคุยระยะใกล้ชิดรวมทั้งการใช้ภาชนะ ร่วมกัน ส่วนใหญ่มักพบผู้ป่วยเป็นโรคคอตีบเป็นเด็ก อายุ๑-๖ ปี

)ทริคิโนซิสTrichinosis)

โรคทริคิโนซิส หรือ โรคทริคิเนลโลซิสเป็นโรคพยาธิที่ติดต่อถึงคนโดยการบริโภคเนื้อสัตว์ดิบ หรือสุกๆ ดิบๆ ในประเทศไทยพบการระบาดในผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก โดยการบริโภคเนื้อสุกร และสัตว์ป่าอื่นๆ เข้าไป

อาการที่สำคัญของผู้ป่วย คือ ปวดกล้ามเนื้อหนังตาบนบวม ตาแดงอักเสบ มีไข้หนาวสั่น อ่อนเพลียมาก ผู้ป่วยมักป่วยอยู่นานหลายเดือนหรืออาจเป็นรุนแรงจนถึงชีวิตได้ การป้องกันคือ รับประทานอาหารที่ปรุงสุกแล้ว

บาดทะยัก (Tetanus)

เป็นโรคติดต่อเชื้อที่จัดอยู่กลุ่มของโรคทางประสาทและกล้ามเนื้อ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย Clostridium tetani ซึ่งผลิต exotoxin ที่มีพิษต่อเส้นประสาทที่ควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ เมื่อเชื้อเข้าไปทางบาดแผล จะทำให้มีการหดเกร็งตัวอยู่ตลอดเวลา ผู้เป็น บาดทะยัก กล้ามเนื้อขากรรไกรแข็ง (lockjaw) จากนั้นผู้ป่วยจะขอแข็ง หลังแข็ง ต่อไปจะมีอาการเกร็งของกล้ามเนื้อทั่วตัวทำให้ชักได้

การป้องกันคือ ให้วัคซีนป้องกันบาดทะยักตั้งแต่เด็ก และเมื่อมีบาดแผลต้องทำแผลให้สะอาดทันที โดยการฟอกด้วยสบู่ล้างด้วยน้ำสะอาด เช็ดด้วยยาฆ่าเชื้อ เช่น แอลกอฮอล์ ๗๐% หรือทิงเจอร์ไอโอดีนผสมทิงเจอร์ยารักษาการติดเชื้อทันที

โปลิโอ (Poliomyelitis)

เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส ทำให้เกิดการอักเสบของไขสันหลัง ส่งผลให้เป็นอัมพาตช่วงกล้ามเนื้อแขนและขา ในรายที่อาการรุนแรงจะส่งผลให้พิการตลอดชีวิต และอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้

อาการที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสโปลิโอแตกต่างกันได้มาก ประมาณร้อยละ ๙๐ จะไม่มีอาการแสดงใดๆ ประมาณร้อยละ ๔-๘ จะมีอาการไม่รุนแรงไม่มีอัมพาต และประมาณร้อยละ ๑ จะมีอาการแบบเยื่อหุ้มสมองอักเสบไม่มีอัมพาต ประมาณร้อยละ ๑-๒ ๑ เท่านั้นที่จะมีอาการอัมพาตเกิดขึ้น

การป้องกัน โปลิโอ ง่ายที่สุดคือการให้วัคซีน OPV ตั้งแต่เด็ก รวมทั้งป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายของเชื้อโปลิโอ ด้วยการรับประทานอาหารและดื่มน้ำ สุขาภิบาล รวมทั้งการถ่ายอุจจาระลงส้วมที่ถูกสุขลักษณะทุกครั้ง

โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies)

โรคพิษสุนัขบ้า เป็นโรคติดต่อ จากสัตว์มาสู่คนที่มีความรุนแรงมาก โดยผู้ป่วยที่รับพิษ สุนัขบ้า จากทางบาดแผลที่สัตว์กัดหรือข่วน ไม่ว่าจะมา สุนัข แมว สุนัขจิ้งจอก สกั้งค์ แรคคูน พังพอน และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆ จะมีไข้ ปวดเมื่อยตามเนื้อตัว คันหรือปวดบริเวณรอยแผลที่ถูกสัตว์กัด ต่อมาจะหงุดหงิดตื่นเต้นไวต่อสิ่งเร้า(แสง เสียง ลมฯ) ม่านตา ขยาย น้ำลายไหลมาก กล้ามเนื้อคอกระตุกเกร็งขณะที่ผู้ป่วยพยายามกลืนอาหารหรือน้ำทำให้เกิดอาการ “กลืนน้ำ” เพื่อคลั่ง สลับกับอาการสงบ ชัก ผู้ป่วยบางรายอาจแสดงอาการแบบอัมพาต โดยมีอาการแขนขาอ่อนแรงกรณีไม่ได้รับการรักษาประคับประครอง มักป่วย อยู่ประมาณ ๒-๖ วัน และเสียชีวิตเนื่องจากอัมพาตของกล้ามเนื้อ ระบบทางเดินหายใจ

หากใครถูกสุนัขกัดหรือข่วน ต้องล้างบาดแผลด้วยสบู่และน้ำสะอาดให้ลึกถึงก้นแผลและใส่ยารักษาแผลสดเพื่อกำจัดเชื้อไวรัสที่แผลโดยเร็ว แล้วไปพบแพทย์ พร้อมทั้งติดตามดูอาการสัตว์ที่กัด เพื่อเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้า

โรคมือ ปาก เท้า (Hand foot mouth disease)

โรคมือ ปาก เท้า หรือ โรคมือ ปาก เท้า เกิดจากเชื้อไวรัสลำไส้ หรือเอนเทอโรไวรัสหลายชนิด พบบ่อยในกลุ่มเด็กทารกและเด็กเล็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี เป็นโรคเกิดประปรายตลอดปี แต่จะเพิ่มมากขึ้นในหน้าฝนซึ่งอากาศมักเย็นและชื้น โดยทั่วไปโรคนี้อาการไม่รุนแรง แต่ติดต่อกันได้ผ่านทางปากโดยตรงซึ่งมากจากการสัมผัสสิ่งของที่มีเชื้อไวรัสติดและไอจามรดกัน

ผู้ป่วยจะมีไข้ต่ำๆ อ่อนเพลียต่อมาอีก ๑-๒ วัน มีเจ็บปากและไม่ยอมทานอาหารเนื่องจากมีตุ่มแดงที่ลิ้น เหงือกและกระพุ้งแก้มตุ่มนี้จะกลายเป็นตุ่มพองใส ซึ่งบริเวณรอบๆ จะอักเสบและตาแดง ต่อมาตุ่มจะแตก

ออกเป็นแผลหลุมตื้นๆ จะพบตุ่มหรือผื่น (มักไม่คัน)ที่ฝ่ามือ นิ้วมือ ฝ่าเท้า และอาจพบที่ก้นด้วยอาการจะทะเลสาและหายเป็นปกติภายใน ๗-๑๐ วันไม่มีวัคซีนป้องกันโดยตรง และควรรักษาความ สะอาด ล้างมือบ่อยๆ หลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของ

ร่วมกัน

เลปโตสไปโรซิส (Leptos) หรือโรคฉี่หนู พบได้ทั่วโลก ยกเว้นขั้วโลก ผู้ป่วยมักเป็นคนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร คนเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งผู้ที่ชอบเดินป่า ท่องเที่ยวแม่น้ำ น้ำตกและผู้ที่มีการสัมผัสกับน้ำท่วมขัง โดยโรคฉี่หนู เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชื่อ เลปโตสไปรา (Leptospira) มีสัตว์เป็นพาหะ เช่น หนู สุกร โค กระบือ สุนัข แรคคูน

เชื้อโรค สามารถเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนังที่มีแผล หรือรอยขีดข่วน รวมทั้งผิวหนังที่เปื่อยเนื่องจากแช่อยู่ในน้ำนานๆ และเยื่อที่อ่อนนุ่ม เช่น ตา จมูก ปาก โดยมักพบเชื้อในดิน ดินทรายเปียกชื้น หรือผักที่ปนเปื้อนปัสสาวะของสัตว์ที่ติดเชื้อ ผู้ป่วยที่จะมีอาการไข้สูง ปวดศีรษะ กล้ามเนื้อเมื่อยมาก อาจพบอาการคอแข็ง ความดันโลหิตต่ำ ผื่นแดง ต่อม้ำเหลืองโต ตับ ม้ามโต

การป้องกัน โรคฉี่หนู ทำได้โดยหลีกเลี่ยงการแช่น้ำหรือลุยน้ำ ถ้าจำเป็นควรสวมรองเท้าบู๊ต ถุงมือยาง นอกจากนี้ยังควรกำจัดหนูในที่อยู่อาศัยของคน ฉีดวัคซีนป้องกันโรค แกะปศุสัตว์ (เช่น โค กระบือ) และ สัตว์เลี้ยง(เช่น สุนัข)จะช่วยป้องกันได้

๔.โรคติดต่อเชื้ออุบัติใหม่และโรคติดต่ออุบัติซ้ำ

โรคติดต่ออุบัติใหม่(Emerging Infectious Diseases) หมายถึง โรคติดต่อชนิดใหม่ๆ ที่มีรายงานพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นในระยะประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมา หรือโรคติดต่อที่มีแนวโน้มที่จะพบมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ รวมไปถึงโรคที่เกิดขึ้นใหม่ในที่ใดที่หนึ่ง หรือโรคที่เพิ่งจะแพร่ระบาดเข้าไปสู่อีกที่หนึ่ง และยังรวมถึงโรคติดต่อที่เคยควบคุมได้ด้วยยาปฏิชีวนะแต่เกิดการดื้อยามีโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่สำคัญ ๕ โรค ได้แก่ โรคไข้หวัดนก โรคมือ เท้า ปาก โรคไข้หวัดใหญ่ โรคลีเจียนแนร์และโรคเมลิออยโดสิส ตัวอย่าง โรคติดต่ออุบัติใหม่ เช่น โรคเอตส์ ไข้หวัดใหญ่สัตว์ปีกหรือไข้หวัดนก และวัณโรคดื้อยา เป็นต้น

โรคติดต่ออุบัติซ้ำ (Re-emerging Infectious Diseases) หมายถึง โรคติดต่อที่เคยแพร่ระบาดในอดีต และสงบไปแล้วเป็นเวลาหลายปี แต่กลับมาระบาดอีกตัวอย่างโรคติดต่ออุบัติซ้ำ เช่น วัณโรคไข้เลือดออก และมาลาเรีย เป็นต้น

องค์การอนามัยโลกได้ให้นิยามโรคติดต่ออุบัติใหม่ ว่าเป็นโรคติดต่อที่มีอุบัติการณ์ในมนุษย์สูงมากขึ้นมากในช่วงที่เพิ่งมาหรือมีแนวโน้มความเสี่ยงที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตอันใกล้ ซึ่งหมายถึงกลุ่มโรค ๕ กลุ่มด้วยกันคือ

- ๑.โรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อใหม่ (new infectious diseases)
- ๒.โรคติดต่อที่พบในพื้นที่ใหม่(new geographical areas) เป็นโรคที่มาจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง หรือข้ามทวีป เช่น โรคซาร์ส
- ๓.โรคติดต่ออุบัติซ้ำ (re-emerging infectious diseases) คือโรคติดต่อที่เคยระบาดในอดีตและสงบไปนานแล้วแต่กลับมาระบาดอีก เช่น กาฬโรค
- ๔.เชื้อโรคดื้อยา(Antimicrobial resistant organism)
- ๕.อาวุธชีวภาพ (Deliberate use of bio-weapons) โดยใช้เชื้อโรคหลายชนิดผลิตเป็นอาวุธ เช่น เชื้อแอนแทรกซ์ ไข้ทรพิษ

สาเหตุและการป้องกันโรคติดเชื้ออุบัติใหม่และอุบัติเหตุซ้ำ

สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคติดเชื้ออุบัติใหม่และโรคติดเชื้ออุบัติซ้ำ ได้แก่

๑. การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิต เช่น การที่ผู้ปกครองนำบุตรไปฝากเลี้ยงที่สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีเด็กอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็กจัดสถานที่และอาหารไม่สะอาด ไม่ถูกสุขลักษณะหรือดูแลเด็กไม่ดีอาจเกิดโรคอุจจาระร่วงและโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ

๒. การรับประทานอาหารสุกๆดิบๆอาหารดิบ หรืออาหารกระป๋อง ทำให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษ

๓. การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อยทำให้เกิดการระบาดของโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

๔. การใช้ยาเสพติดโดยการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ทำให้เกิดการระบาดของโรคเอดส์และไวรัสตับอักเสบบ

๕. ความก้าวหน้าในการรักษาโรคต่างๆ เช่น การเปลี่ยนอวัยวะ ได้รับความเสี่ยงหรือเคมีบำบัดทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย

การป้องกัน

ทุกคนสามารถที่จะป้องกันตนเองจากภาวะเจ็บป่วยได้ ด้วยการรักษาร่างกายให้แข็งแรงเพื่อให้เกิดภูมิต้านทานโรค โดยการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การออกกำลังกาย การพักผ่อนและผ่อนคลาย ความเครียดการบริหารจิต งดสิ่งเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ งดสูบบุหรี่ มีสุขอนามัยที่ดี รักษาสิ่งแวดล้อม ติดตามข่าวสารต่างๆ เพื่อรับรู้ความเป็นไปของโลก เป็นต้น

๕. ด้านความผิดปกติจากสุขภาพของนักเรียน

บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์

หมายถึง บุคคลที่มีอารมณ์และพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้น เป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กและผู้อื่น เป็นผลมาจากความขัดแย้งของเด็กและสภาพแวดล้อมหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กเอง การสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนหรือผู้อื่น ความเก็บบางอารมณ์จะแสดงออกทางร่างกาย แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม

๑. กลุ่มความประพฤตินอกคติน มีลักษณะก้าวร้าว ทำร้ายผู้อื่น ต่อต้าน เสียงดัง พุดหยาบคาย

๒. กลุ่มบุคคลปกติ ชอบเก็บตัว ขาดความมั่นใจ กัดเล็บ เจ็บเฉย ไม่พูด มองโลกในแง่ร้าย

๓. กลุ่มขาดวุฒิภาวะ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับวัย สมาธิ ไม่สนใจในสิ่งรอบตัว งุ่มง่าม เฉื่อยชา สกปรก ขาดความรับผิดชอบ

๔. กลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม ชอบหนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน คบเพื่อนไม่ดี ต่อต้านผู้มีอำนาจ ชอบเที่ยวกลางคืน

เกณฑ์การตัดสิน

- เป็นเด็กที่แสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ ที่เบี่ยงเบนไปจากเด็กทั่วไปในวัยเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะได้รับการบริการแนะแนวและบริการให้คำปรึกษาแล้วก็ยังมีปัญหาทางอารมณ์อยู่ในลักษณะเดิม

- การประเมินทางจิตวิทยาและการสังเกตอย่างมีระบบ ระบุว่าเด็กมีปัญหาในทางพฤติกรรมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน

- มีพฤติกรรมที่มีอุปสรรคต่อการเรียนของตนเอง การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางภาษา และการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง

- มีหลักฐานอื่นยืนยันว่าปัญหาของนักเรียนมิได้เกิดจากความบกพร่องทางร่างกาย การรับรู้ และสติปัญญา

ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

- ก้าวร้าว ก่อวุ่น
- การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ
- การปรับตัวทางสังคม เช่น แกรงอันธพาลการหนีโรงเรียน
- การทำลายสาธารณสมบัติ
- การลักขโมย การประทุษร้ายทางเพศ

เทคนิคการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์

๑. ถ้านักเรียนทะเลาะวิวาทหรือชกต่อยกัน ครูจะต้องแยกเด็กออกจากกันทันที หลังจากนั้นครูอาจให้นักเรียนศึกษาแบบอย่างพฤติกรรมที่ถูกต้องจากเด็กอื่นๆ แล้วให้ปฏิบัติตามแบบอย่างนั้น

๒. ถ้าเด็กปรับตัวในทางถดถอย ชอบอยู่คนเดียว ไม่ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ครู อาจสั่งให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมหรือส่งเด็กไปให้ครูแนะแนวหรืออาจให้เพื่อนนักเรียนในห้องเดียวกันเขียนส่วนดีของเด็กคนนั้นลงในกระดาษ แล้วให้นักเรียนอ่านข้อความนั้นให้นักเรียนทั้งห้องฟังเพื่อให้เด็กชื่นชมตนเองและมีแรงภายในที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

๓. ครูควรนำวิธีปรับพฤติกรรมมาใช้อย่างเป็นระบบ

มาตรการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาจากสัตว์และแมลงมีพิษ

แผนการป้องกันด้านสัตว์มีพิษ

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย จากการได้รับอันตรายจากสัตว์มีพิษกัดต่อย ถือได้ว่าเป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ ไม่ว่าจะเป็นบริเวณส่วนต่างๆ ของสถานศึกษา สิ่งที่มาอาจสาเหตุกระทบต่อสภาพร่างกาย การเจริญเติบโต การเรียนรู้และการพัฒนาการด้านต่างๆ จึงต้องให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องความปลอดภัยของสัตว์มีพิษ

สัตว์มีพิษที่พบบ่อย

- งูเห่า - งูเขียว - ตะขาบ - แมลงป่อง - แมลงมุม - ตะขาบ - ผึ้ง

๑. จัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดร่มรื่น ตัดแต่งต้นไม้ กำจัดแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียน

๒. ให้ความรู้แก่ครู บุคลากร และนักเรียนเกี่ยวกับสัตว์มีพิษ ตลอดจนวิธีการป้องกันและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีได้รับพิษ

๓. จัดทำป้ายเตือนภัยจากสัตว์มีพิษในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง เช่น บริเวณรั้วโรงเรียน ต้นไม้ใหญ่ ซึ่งมักจะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ เป็นต้น

๔. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ ย้ายสัตว์มีพิษ เช่น การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

๕. จัดเตรียมอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาล กรณีที่ได้รับพิษจากสัตว์มีพิษ

๖. จัดทำแผนฉุกเฉินและการฝึกซ้อมโดยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลใกล้เคียง หน่วยกู้ภัยต่างๆ เป็นต้น

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบ

๑. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ติดตามสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการสู้รบและความไม่สงบ .
๒. กำหนดแผนฉุกเฉิน เพื่อให้ครู บุคลากร และนักเรียนรับทราบ
๓. ซักซ้อมการอพยพ จัดทำหลุมหลบภัย และจัดหาที่พักพิงชั่วคราว ในกรณีการสู้รบและความไม่สงบ
๔. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคง อาสาสมัคร องค์กรสาธารณกุศลเพื่อให้ความช่วยเหลือในกรณีเกิดการสู้รบและความไม่สงบ ทั้งการอพยพเครื่องอุปโภคและบริโภค เป็นต้น
๕. รายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบเมื่อเกิดเหตุการณ์สู้รบและความไม่สงบ

แผนฉุกเฉินโรงเรียนมัธยมวรนวิวาส

เหตุฉุกเฉิน คือ อุบัติเหตุ อุบัติภัย หรือภัยทางสังคม ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อน ส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายทั้งในทางตรงและทางอ้อมแก่ชีวิต ร่างกายจิตใจ และทำให้ทรัพย์สินเสียหาย

แผนฉุกเฉินของโรงเรียน หมายถึง แผนตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน เช่น การตอบโต้เหตุเพลิงไหม้ การตอบโต้เหตุน้ำท่วม การตอบโต้เหตุแก๊สรั่ว การตอบโต้เหตุชุกกรโซก การตอบโต้เหตุแผ่นดินไหว การตอบโต้เหตุเมื่อมีผู้บุกรุกเข้ามาภายในสถานศึกษา การตอบโต้เหตุผู้บุกรุกอยู่ในอาคาร การตอบโต้เหตุผู้บุกรุกอยู่นอกอาคาร การตอบโต้เหตุทำร้ายร่างกาย การตอบโต้เหตุนักเรียนหาย การตอบโต้เหตุนักเรียนเสียชีวิตในโรงเรียน เป็นต้น

ในการจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน โรงเรียนมัธยมวรนวิวาสจึงได้นำยุทธศาสตร์ ๔ “R” มาใช้ในการจัดทำแผนตอบโต้เหตุฉุกเฉิน ดังนี้

ลด Reduction จัดให้มีการป้องกันเตรียมการ

พร้อม Readiness จัดให้มีการฝึกความพร้อม

ตอบโต้ Retaliate ให้รู้ถึงวิธีการตอบโต้เหตุฉุกเฉินต่างๆ

ฟื้นฟู Response ตรวจสอบทำตามแผนที่วางไว้หลังจากเกิดเหตุการณ์ให้ทุกคนมีส่วนร่วม

เหตุฉุกเฉิน ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ การป้องกันเตรียมการ (Reduction) ดำเนินการ ดังนี้

- ๑) จัดทำแผนภูมิและแผนผังพื้นที่ของโรงเรียน
- ๒) จัดทำรายชื่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อ
- ๓) จัดทำรายชื่อจำนวนนักเรียน และผู้ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็กพิการ
- ๔) จัดทำรายชื่อหน่วยงานที่ต้องขอรับความช่วยเหลือ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล

หน่วยดับเพลิง เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ การจัดทำแผนฉุกเฉินและการฝึกซ้อม (Readiness และ Retaliate) ดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดทำแผนฉุกเฉินตามความเหมาะสมของโรงเรียน พร้อมทั้งการบันทึกเหตุที่เกิดขึ้น เช่น การตอบโต้เหตุเพลิงไหม้ การตอบโต้เหตุน้ำท่วม การตอบโต้เหตุแก๊สรั่ว การตอบโต้เหตุชุกกรโซก การตอบโต้เหตุแผ่นดินไหว การตอบโต้เหตุเมื่อมีผู้บุกรุกเข้ามาภายในสถานศึกษา การตอบโต้เหตุผู้บุกรุกอยู่ในอาคาร การตอบโต้เหตุผู้บุกรุกอยู่นอกอาคาร การตอบโต้เหตุทำร้ายร่างกาย การตอบโต้เหตุนักเรียนหาย การตอบโต้เหตุนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา เป็นต้น

๒) การจัดทำให้มีการซ้อมเหตุการณ์ตามแผนฉุกเฉิน อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินต่างๆ โดยอาจจะประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เช่น สถานีตำรวจในการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ การตรวจสอบและฟื้นฟูภายหลังการเกิดเหตุ (Recovery) ดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ตรวจสอบจำนวนนักเรียน และผู้ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็กพิการ ว่ามีจำนวนครบถ้วนหรือไม่ พร้อมทั้งบันทึกจำนวน
- ๒) ดำเนินการเรื่องการปฐมพยาบาลกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ
- ๓) กรณีมีบุคคลสูญหาย ให้ประสานแจ้งสถานีตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๔) กรณีอาคารสถานที่ได้รับความเสียหาย ให้เสนอขออนุมัติงบประมาณปรับปรุงเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน

เหตุฉุกเฉินจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

เหตุฉุกเฉินส่วนบุคคล (Personal Emergency) ได้แก่

๑. การคุกคามอย่างรุนแรง
๒. การบุกรุกโดยคนร้ายที่มีอาวุธ
๓. การชู้วางระเบิด
๔. การบาดเจ็บสาหัสหรือตาย
๕. การบุกรุก
๖. เหตุฉุกเฉินทางการแพทย์
๗. เด็กหาย

เหตุฉุกเฉินทางกายภาพ (Physical Emergency) ได้แก่

๑. สารเคมีหก รั่วไหล
๒. แผ่นดินไหว
- ๓.เพลิงไหม้
๔. น้ำท่วม
๕. แก๊สรั่ว
๖. ไฟฟ้าดับ
๗. พายุฝนฟ้าคะนอง

หน้าที่และความรับผิดชอบของสถานศึกษาเกี่ยวกับแผนฉุกเฉิน ประกอบด้วย

๑. **หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา**
  - (๑) จัดให้มีแผนฉุกเฉินสำหรับสถานศึกษา โดยให้ครอบคลุมทุกเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น โดยมีขั้นตอนการแก้ไขสถานการณ์ที่ชัดเจน
  - (๒) ให้ความรู้กับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน
  - (๓) จัดให้มีการฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉินที่กำหนดขึ้น
  - (๔) ทำการปรับปรุงแก้ไขแผนฉุกเฉินเป็นประจำทุกปี
  - (๕) มีการทดสอบการปฏิบัติตามแผนฉุกเฉินสม่ำเสมอ
  - (๖) ดำเนินการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ
๒. **หน้าที่และความรับผิดชอบของครูและบุคลากร**
  - (๑) เข้าร่วมในการฝึกซ้อม
  - (๒) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแผนฉุกเฉินเป็นประจำทุกปีตามความเหมาะสม
  - (๓) เป็นผู้นำนักเรียนขณะเกิดเหตุฉุกเฉิน
  - (๔) แนะนำแนวทางการแก้ไขปรับปรุงแผนฉุกเฉินให้กับผู้บริหารสถานศึกษา

๑. อาคารเรียน
๒. จุดรวมพล
๓. จุดตำแหน่งของสัญญาณฉุกเฉิน
๔. เครื่องมืออุปกรณ์ดับเพลิงชนิดต่างๆ
๕. ทางหนีไฟ
๖. ที่เก็บเวชภัณฑ์
๗. โทรศัพท์ และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน
๘. รายชื่อ จำนวนของเจ้าหน้าที่ที่ตอบโต้เหตุ

๒. รายชื่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ

รายชื่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ที่	ชื่อ/สกุล	ตำแหน่ง	หมายเลขโทรศัพท์
ตึกอำนวยการ			
๑	นายวีรยุทธ รวยทรัพย์	หัวหน้าชุด	๐๘๙-๔๑๘-๕๑๗๘
๒	นางดอกไม้ เจริญชัย	เจ้าหน้าที่	๐๘๑-๙๗๔-๔๙๐๔
๓	นางวิภาภรณ์ วงศ์วนิช	เจ้าหน้าที่	๐๘๘-๙๗๑-๑๘๕๓
๔	นางหนึ่งฤทัย ชมชัยภูมิ	เจ้าหน้าที่	๐๘๙-๕๗๔-๔๗๘๗
๕	นางประริษะกัญญา อินทรสิทธิ์	เจ้าหน้าที่	๐๘๙-๒๗๙-๐๐๖๘
อาคาร ๑			
๑	นางธัญญลักษณ์ อีระจาดุพัฒน์	หัวหน้าชุด	๐๙๓-๕๔๒-๗๔๗๔
๒	นายอภิชัย แก้วกาวิ	เจ้าหน้าที่	๐๘๗-๒๒๕-๑๔๓๑
๓	นางนฤมล แสนอุบล	เจ้าหน้าที่	๐๖๑-๙๓๖-๕๑๙๔
๔	นายอำนาจ อโนมา	เจ้าหน้าที่	๐๘๓-๓๕๙-๔๐๓๕
๕	นายสมศักดิ์ ป็องทอง	เจ้าหน้าที่	๐๘๔-๓๑๔-๖๘๐๑
อาคาร ๒			
๑	นายอดิธิเดช ไต้กรแก้ว	หัวหน้าชุด	๐๘๑-๒๙๘-๙๕๙๑
๒	นางสุภาพ อามุกคะ	เจ้าหน้าที่	๐๘๑-๙๕๔-๕๓๖๑
๓	นางสาวจิภรณ์ สุทธิวงศ์	เจ้าหน้าที่	๐๘๔-๙๕๔-๔๔๑๔
๔	นายสิทธิพันธ์ ยุทธคราม	เจ้าหน้าที่	๐๙๙-๘๒๕-๖๒๙๗
๕	นายพะเยาว์ ศรีไชย	เจ้าหน้าที่	๐๘๕-๔๕๗-๓๘๗๒

ที่	ชื่อ/สกุล	ตำแหน่ง	หมายเลขโทรศัพท์
อาคาร ๓			
๑	นางจิราพร รวยทรัพย์	หัวหน้าชุด	๐๘๖-๘๕๕-๘๗๓๒
๒	นายจามร ไชยวารี	เจ้าหน้าที่	๐๘๑-๖๑๕-๘๑๑๕
๓	นางสาวสกุณฑลา โพธิ์ศรี	เจ้าหน้าที่	๐๘๔-๗๗๐-๓๖๙๘

ข้อมูลฉุกเฉินสำหรับแขกผู้มาเยือนหรือผู้ปกครอง

วิธีการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินดังต่อไปนี้
โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

- เหตุเพลิงไหม้ -
- เหตุแผ่นดินไหว -
- เหตุระเบิด -
- เหตุนักเรียนหาย -
- เหตุจลาจล -
- เหตุทำร้ายร่างกาย -

กรุณาปฏิบัติตามคำแนะนำของครูและเจ้าหน้าที่

หากคุณต้องการที่จะทราบข้อมูลเพิ่มเติม
กรุณาอ่านรายละเอียดแผนการเตรียมความพร้อม
ที่ห้องธุรการหรือแผนกต้อนรับ

การปฐมพยาบาล

ตำแหน่งของห้องปฐมพยาบาลและอุปกรณ์

- อุปกรณ์จุดที่ ๑.....
- อุปกรณ์จุดที่ ๒.....
- อุปกรณ์จุดที่ ๓.....
- อุปกรณ์จุดที่ ๔.....

◇ แบบขออนุญาตผู้บังคับบัญชาพานักเรียน/นักศึกษาไปนอกสถานศึกษา ◇

สถานศึกษา.....

วัน เดือน ปี.....

เรื่อง การพานักเรียน/นักศึกษาไปนอกสถานศึกษา

เรียน .....

ข้าพเจ้าขออนุญาตนำนักเรียน/นักศึกษา จำนวน.....คน และครู/อาจารย์ควบคุม
.....คน โดยมี.....เป็นผู้ควบคุมไป เพื่อ

.....
ณ.....จังหวัด..... เริ่มออกเดินทาง วันที่
.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....น.

และจะไปตามเส้นทางผ่าน..... โดยพาหนะ
..... จะพักค้างคืนที่..... และกลับถึงสถานศึกษา
วันที่.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....น. ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น
จำนวน..... บาท

การไปครั้งนี้ ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษา ไปนอก
สถานศึกษาแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง.....

◇ แบบขออนุญาตผู้ปกครองพานักเรียน/นักศึกษาไปนอกสถานศึกษา ◇

สถานศึกษา.....

วัน เดือน ปี

เรื่อง การพานักเรียน/นักศึกษาไปนอกสถานศึกษา
เรียน .....

ด้วย(ชื่อสถานศึกษา).....มีความประสงค์จะขออนุญาตนำ(ชื่อ
นักเรียน/นักศึกษา).....ไปศึกษานอกสถานศึกษา ในการไป
ครั้งนี้ มีนักเรียน นักศึกษา จำนวน.....คน มีครู/อาจารย์ควบคุม.....คน โดยมี
.....เป็นผู้ควบคุมไป เพื่อ

.....
ณ.....จังหวัด.....เริ่มออกเดินทาง วันที่
.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....น.

และจะไปตามเส้นทางผ่าน.....โดยพาหนะ
.....จะพักค้างคืนที่.....และกลับถึง
สถานศึกษา วันที่.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....น.
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น จำนวน.....บาท

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตนำ(ชื่อนักเรียน/นักศึกษา).....ไปศึกษานอก
สถานศึกษา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง.....

โปรดกรอกข้อความข้างล่างนี้และส่งกลับคืนสถานศึกษา

ข้าพเจ้า.....ผู้ปกครองของ

( ) อนุญาต ( ) ไม่อนุญาต ให้.....ไปศึกษานอกสถานศึกษาใน
ครั้งนี้

ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง

◆ แบบรายงานผลการพานักเรียน/นักศึกษาไปนอกสถานศึกษา ◆

สถานศึกษา.....

วัน เดือน ปี

เรื่อง การพานักเรียน/นักศึกษาไปนอกสถานศึกษา

เรียน .....

ตามที่ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้นำนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน.....คน และ
ครู/อาจารย์ควบคุม.....คน โดยมี..... เป็นผู้
ควบคุมไป เพื่อ

.....
.....
.....จังหวัด..... เริ่มออกเดินทาง วันที่
.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....น.
และจะไปตามเส้นทางผ่าน..... โดยพาหนะ

..... จะพักค้างคืนที่..... และกลับถึง
สถานศึกษา วันที่.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....น.
นั้น

การ พานักเรียน และนักศึกษาไปครั้งนี้ เป็นไปด้วยความ(เรียบร้อย หรือไม่เรียบร้อย ให้ชี้แจง
โดย
ละเอียด).....

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง.....

◇ แบบรายงานเหตุการณ์การพานักเรียน/นักศึกษา ไปนอกสถานศึกษา ◇

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม

.....

๒. วัน เดือน ปี ที่จัดกิจกรรม

.....

๓. สถานที่จัดกิจกรรม

.....

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

.....

๕. ผู้ควบคุม

๑)

.....

๒)

.....

๓)

.....

๖. วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ

.....

๗. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

.....

๘. การแก้ไขปัญหา

.....

๙. ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผลการประเมินรวมทุกด้าน

- ดี
 พอใช้
 ต้องปรับปรุง

ร้อยละของค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับ)๘๐ - ๑๐๐)
(ร้อยละของค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับ ๖๐ - ๗๙)
ร้อยละของค่าเฉลี่ย อยู่ในช่วงระดับต่ำกว่าร้อยละ

ละ๖๐)

หมายเหตุ ในกรณีที่ร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนรายด้าน **ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐** ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ ต้องให้มีการแก้ไขปรับปรุง

แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน

ตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖

*****

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓

คำชี้แจง แบบรายงานการดำเนินงานการรักษาความปลอดภัยของนักเรียนฉบับนี้ ให้โรงเรียนเขียน
ข้อความที่โรงเรียนปฏิบัติปีละ๑ ครั้ง โดยเขียนเครื่องหมาย (✓) ใน [ ] หน้าข้อความ และ
เขียนข้อความลงในช่อง ตามที่ปฏิบัติไปแล้ว

๑. โรงเรียนมีแผนการรักษาความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียน

[ ] มี

[ ] ไม่มี

๒.กิจกรรมมาตรการที่สำคัญดำเนินงานตามแผนมีอะไรบ้าง

๑ (.....)

๒ (.....)

๓ (.....)

๓.กิจกรรมที่สำคัญที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม .

๑(.....)

๒(.....)

๓(.....)

๔. ผลการดำเนินงานของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ด้านปริมาณ.....

ด้านคุณภาพ.....

๕. สถิติการเกิดภัย .

เรื่อง	เพศ		รวม	การดำเนินงานแก้ไข
	ชาย	หญิง		
๑. ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ.				
๒. ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุภัย.				
๓. ภัยที่เกิดจากปัญหาสังคม.				
๔. ภัยที่เกิดจากสุขภาพอนามัยของนักเรียน.				
๕. ภัยที่เกิดจากสัตว์มีพิษ.				
๖. ภัยที่เกิดจากการสู้รบและความไม่สงบ.				
รวมทั้งสิ้น				

๖. ปัญหาและอุปสรรค

- ๑ (.....)
- ๒ (.....)
- ๓ (.....)

๗. ข้อเสนอแนะ

ด้านที่ ๑ ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ

- ๑ (.....)
- ๒ (.....)
- ๓ (.....)

ด้านที่ ๒ ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุภัย

- ๑ (.....)
- ๒ (.....)
- ๓ (.....)

ด้านที่ ๓ ภัยที่เกิดจากปัญหาสังคม

- ๑ (.....)
- ๒ (.....)
- ๓ (.....)

ด้านที่ ๔ ภัยที่เกิดจากสุขภาพอนามัยของนักเรียน

- ๑ (.....)
- ๒ (.....)
- ๓ (.....)

ด้านที่ ๕ ภัยที่เกิดจากสัตว์มีพิษ

- ๑ (.....)
- ๒ (.....)
- ๓(.....)

ด้านที่ ๖ภัยที่เกิดจากการสู้รบและความไม่สงบ

- ๑ (.....)
- ๒ (.....)
- ๓(.....)

ผู้รายงาน.....

(.....)

วันที่.....

◇ แนวทางการให้ระดับคุณภาพ ◇

ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
๐	ไม่มีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖
๑	กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖
๒	มีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ และมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ
๓	มีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและถือปฏิบัติ
๔	มีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
๕	มีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล

๑. สังเกต และสัมภาษณ์ ครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
๒. พิจารณาจากหลักฐานและผลงานที่ปรากฏ ได้แก่ ระเบียบ คำสั่ง อุปกรณ์ สถานที่ ฯลฯ

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

นายกิตติศักดิ์ สุวรรณชัยรบ

นายณรงค์ศักดิ์ พรหมวัง

นายเสกสรรค์ อัครสาร

นางสาวนุชนาถ วงศ์อุดมศิลป์

นางสาวระนัชพร พ่อธานี

ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

ผู้จัดทำ

นายณรงค์ศักดิ์ พรหมวัง

นายสำรอง ลายทอง

นายอิทธิเดช ไตรกรแก้ว

นางอภิญญา ประชุมรักษ์

นางนงเยาว์ พรหมวัง

นายมารุต สุวรรณชัยรบ

รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานทั่วไป

หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป

หัวหน้างานกิจการนักเรียน

หัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน

หัวหน้างานอนามัยโรงเรียน

หัวหน้างานสถานศึกษาปลอดภัย